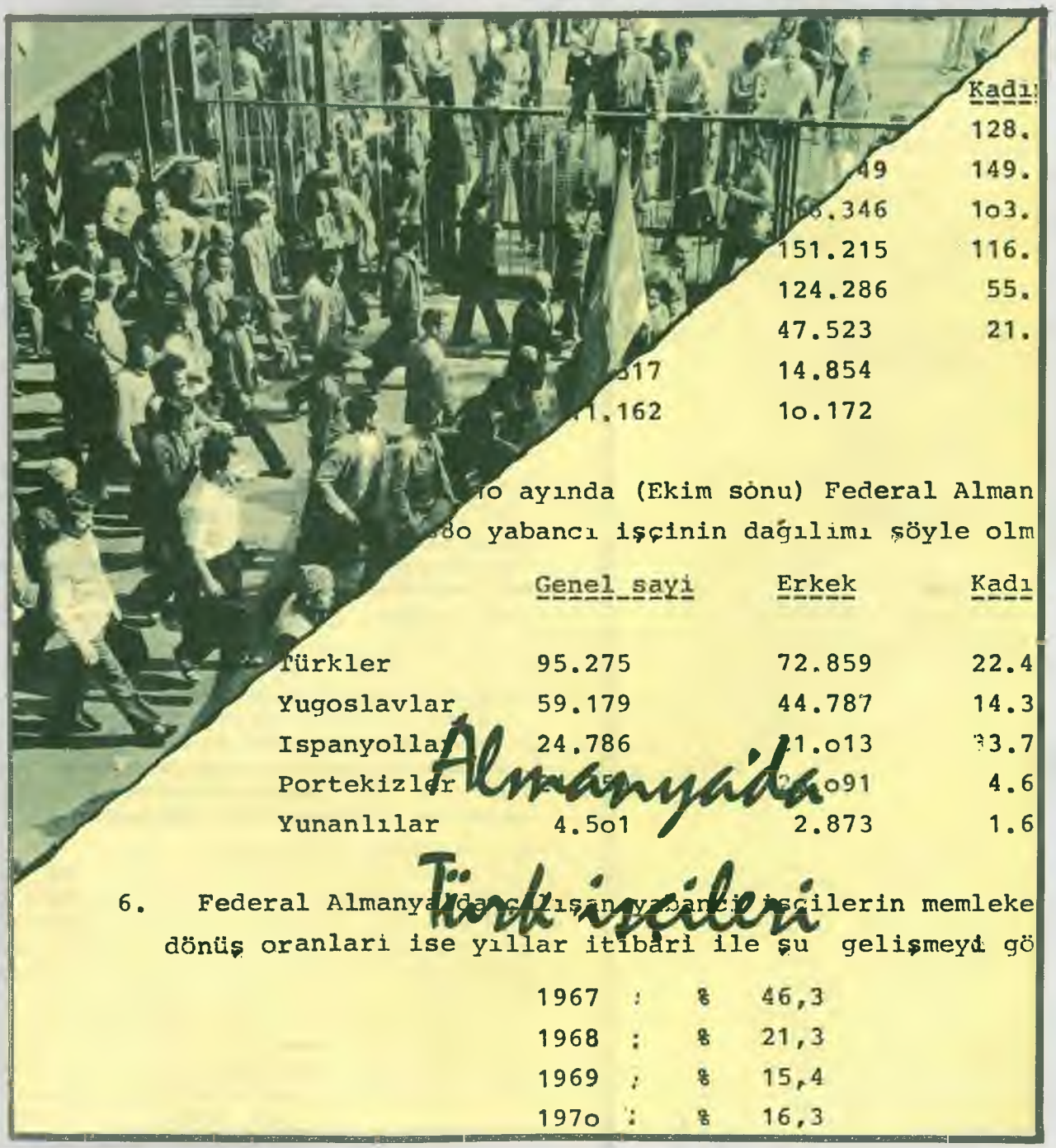
Türk-İş

SAYI : 113

		Kadı:
		128.
	49	149.
	.346	1o3.
	151.215	116.
	124.286	55.
	47.523	21.
317	14.854	
1.162	1o.172	

...o ayında (Ekim sonu) Federal Alman
...8o yabancı işçinin dağılımı şöyle olm

	Genel sayi	Erkek	Kadı
Türkler	95.275	72.859	22.4
Yugoslavlar	59.179	44.787	14.3
Ispanyollar	24.786	21.o13	3.7
Portekizler	[illegible]	[illegible]o91	4.6
Yunanlılar	4.5o1	2.873	1.6

Almanyada Türk işçileri

6. Federal Almanya'da çalışan yabancı işçilerin memleke
dönüş oranlari ise yıllar itibari ile şu gelişmeyi gö

1967	:	% 46,3
1968	:	% 21,3
1969	:	% 15,4
197o	:	% 16,3

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Türk-İş

AYLIK DERGİ

HAZİRAN
1974
YIL : 10
SAYI : 113

FİYATI : 250 Krş.
BİR YILLIK
ABONE : 25.00 TL.

Türk-İş adına sahibi
HALİL TUNÇ

Genel Yayın Müdürü
MEHMET OHRİ

Yazı İşleri Müdürü
ZİYA ÜMİT ETEL

Fotoğraflar
Şehir Fotoğraf Ajansı
ADNAN HASKOKAR

Adres :

Türk-İş Genel
Merkezi
Bayındır Sokak No. 10
ANKARA
Telefon : 17 91 34

- Türk-İş Dergisi Basın Ahlâk Yasasına uyar.
- Türk-İş Basın ve Halkla Münasebetler Merkezi tarafından hazırlanan Türk-İş Dergisinin bu sayısı, Ankara'da AĞAÇ-İŞ Matbaasında dizilmiş, tertiplenmiş ve basılmış; klişeler, Torunoğlu Klişede yapılmıştır.

SUNUŞ

Saygıdeğer
Türk - İş Okuru

Haziran ayı içinde Marmara bölgesi ve Adana İli civarındaki sendika başkan ve yöneticileri ile toplantılar yapan, bu arada işçilerle de görüşen Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, Türk İşçi Hareketinin sosyal ve ekonomik konulardaki görüşlerini açıkladı, Disk'in hükümeti destekleme konusundaki sahte tutumunu belgelerle açıkladı.

Çok sayıda işçinin sevgi gösterisiyle karşılaşan Türk — İş Genel Başkanı, bu gezisi sırasında, işçiden yana bir tutum izleyen iktidarı desteklediklerini, ancak işçi hak ve menfaatlerinden taviz vermeyeceklerini de belirtti.

Türk—İş Genel Başkanının gezisi hakkında geniş haberimizi iç sayfalarımızda bulacaksınız.

★

Dergimizin bu sayısında, Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) tarafından hazırlanmış bir raporumuzu okuyabilirsiniz. Almanya'da çalışmakta olan Türk işçilerinin çeşitli konulardaki eğilimlerini saptayan, karşılaştıkları güçlükler ve isteklerini belirleyen raporu ilgi ile izleyeceğinizi umarız. Rapor uzun olduğu için, iki bölüm halinde yayınlamayı uygun gördük.

★

Türk—İş'in konuğu olarak Haziran ayı içinde yurdumuza gelen Bulgar İşçi Sendikaları Merkez Konseyi Başkanı Kostadin Gyaurov başkanlığındaki bir heyet ile Türk—İş arasında önemli görüşmeler yapıldı. İki ülke işçi kuruluşlarının daha sıkı bir işbirliği içine girmeleri ve çeşitli konularda temaslarını sürdürmeleri kararı alındı. Toplantılardan sonra ortak bir bildiri yayınlandı.

★

İki yabancı petrol şirketinin ham petrol ithalini durdurma kararı almalarından sonra bir basın toplantısı düzenleyen Petrol—İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Topkar, tüm yeraltı kaynaklarının devletleştirilmesini istedi ve bu konuda Türk İşçi Hareketinin görüşlerini açıkladı. Topkar'ın basın toplantısının tam metnini dergimizde okuyabilirsiniz.

★

Tarım—İş Sendikasının Mayıs ayında Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne bağlı işyerlerinde başlattığı grev, Haziran'da başarı ile sonuçlandı. Yapılan toplu sözleşme ile işçilere yeni ücret artışları ve sosyal haklar elde edildi. Bu sayımızda, grev hareketlerinden başka toplu sözleşmeler, Türk — İş Teşkilat Başkanları toplantısı, Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmaları, kooperatifçilik semineri, Deniz Ulaş—İş'in ertelenen grevi ve Cenevre'de yapılan Göçmen İşçiler Dünya konferansı hakkında da ayrıntılı haberlerimizi okuyabilirsiniz.

Saygılarımızla

Türk-İş

YURTTA

Türk-İş Genel Başkanının gezisi

'' İşçi haklarından fedakârlık yapmayız... ''

MARMARA BÖLGESİ VE ADANA'DA İŞÇİLERLE GÖRÜŞEN TÜRK—İŞ GENEL BAŞKANI HALİL TUNÇ KONUŞMALAR YAPTI VE «İŞÇİNİN ALDIĞI HAKLARIN HEPSİNİN ALTINDA TÜRK—İŞ'İN İMZASI VARDIR...» DEDİ

Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, Haziran ayı içinde iki önemli gezi yaparak, teşkilat çalışmalarını yakından izledi ve Türk—İş'in genel politikası üzerinde bilgi verdi.

Çok sayıda işçinin de katıldığı toplantılarda konuşmalar yapan Türk—İş Genel Başkanı Tunç, gittiği her yerde coşkun bir sevgi gösterisi ile karşılandı.

İLK GEZİ

Türk—İş Genel Başkanı Tunç, ilk gezisini 9 Haziran'da İstanbul'a yaptı ve bu bölgede bulunan tüm sendika liderlerinin de katıldığı toplantıda konuştu, bu arada çeşitli sendika genel kurullarında da bulundu.

İstanbul'da Türk—İş'e bağlı üç sendikanın kongresinde konuşan Tunç, hafta tatili, asgari ücret, kıdem tazminatı ve işçi—memur ayrımı gibi önemli sorunların bir an önce çözümleneceğine inandığını belirtti.

Türk İşçi Hareketinin daima bağımsız olacağını, Türk işçisinin hiçbir zaman kukla olmayacağını söyleyen Tunç, hükümeti desteklediklerini belirterek, bu durumun işçi haklarından taviz verileceği anlamına gelmediğini kesinlikle söyledi.

Türk işçisinin ekonomik ve sosyal haklarını sonuna kadar savunacaklarını bildiren Türk—İş Genel Başkanı şöyle dedi :

«İşçi ücretleri hiçbir zaman maliyeti etkilemez. Fahiş kâr etmek isteyenler daima işçi ücretlerinden yakınırlar. İşverenlerimiz, işçiye hakkını verme fedakârlığına kendilerini alıştırmalıdırlar. Hafta tatili, asgari ücret, kıdem tazminatı, işçi—memur ayrımı gibi sorunlar Haziran ayı içinde mutlaka çözülecektir.»

Tunç, Türk—İş'in hükümeti yıpratmak için çaba harcadığı yolundaki iddiaların da doğru olmadığını söyledi, kişi hak ve özgürlüklerinin yanında ekonomik hak ve özgürlükler bulunmazsa, sosyal patlamaların meydana geleceğini sözlerine ekledi.

Memurlara tanınan haftada iki gün tatile en çok işçilerin ihtiyacı olduğunu öne süren Tunç, özel kesimde ya da kamu kesiminde istenilen haklar elde

SON DAKİKA

Asgari ücret 40 lira olarak tespit edildi

Nisan'dan beri aralıklı olarak toplanan, Asgarî Ücret Tespit Komisyonu 28 Haziran günü yaptığı toplantısında yeni asgarî ücretleri tespit etti ve Türkiye düzeyinde 40 lira olmasını kararlaştırdı. Asgarî Ücret Tespit Komisyonu kararına göre 16 yaşından küçükler için asgarî ücret 34 lira olarak saptandı.

İşçi, işveren ve hükümet üyelerinden oluşan Asgarî Ücret Tespit Komisyonu, üç aya yakın bir süreden beri yaptığı toplantılarda çeşitli görüşler üzerinde durdu.

HÜKÜMETİN İLK ÖNERİSİ

30 Mayıs'ta yapılan toplantıda Hükümet, asgarî ücretlerin üç bölgede 36, 38 ve 40 lira olarak tespit edilmesini istedi. Bu teklif işçi kesimi tarafından az ve bölge sayısı fazla, işverenlercede asgarî ücretler yüksek bulunarak reddedildi.

Haziran ayı içinde yapılan çeşitli toplantılarda konu daha da geniş bir şekilde ele alındı ve 28 Haziran toplantısında işçi kesiminin daha önceki önerisi dikkate alınarak asgarî ücret ulusal düzeyde 40 lira olarak tespit edildi.

Yeni asgarî ücret 1 Temmuz 1974 ten itibaren yürürlüğe girecek.

Türk-İş'e bağlı 150 İşçi liderinin katıldığı bir toplantı yapıldı

Türk-İş: "DİSK, CHP'nin kuyruğuna takılmış bir kuruluştur"

● Toplantıda konuşan sendikacılar: "Bizim karşımızda hükümet de bir işverendir ve Vehbi Koç'tan hiç bir farkı yoktur" dediler

Necati DOĞRU

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ)'ün önümüzdeki günlerde izleyeceği politikanın genel hatlarını saptamak üzere yapılması kararlaştırılan toplantıların ilki dün Tek Gıda İş Sendikası Toplantı Salonu'nda yapılmıştır. TÜRK-İŞ Birinci bölgeye bağlı sendikalardan 150 işçi liderinin katıldığı toplantıda DİSK ağır bir dille eleştirilmiş

(Devamı 4. Sayfada)

TÜRK-İŞ Birinci Bölgede yer alan 9 ilden gelen sendikacılar dün İstanbul'da toplandılar. Resimde soldan sağa, Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, Birinci Bölge Temsilcisi Ziya Hepbir ve TGS Genel Sekreteri Tayfun Sorgun görülüyor

TÜRK—İŞ GENEL BAŞKANI DİSK'İN İÇYÜZÜNÜ AÇIKLADI

Vesikalar Konuşuyor

edilmezse, genel greve gidileceğini hatırlatarak, işçilerin her an için greve hazır olmalarını istedi.

İşçi kuruluşlarının daha da güçlenmesi ve bilinçlenmesi gereği üzerinde duran Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, İşçi Yardımlaşma Kurumu Kanun tasarısının Parlamentoya sunulduğunu söylerken, bu tasarının kanunlaşmasıyla, işçinin işverenler karşısında daha güçlü olacağını bildirdi.

İSTANBUL BÖLGESİNDE YAPILAN TOPLANTI

Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, bu gezisi sırasında, İstanbul Bölgesine bağlı tüm sendika liderlerinin katıldığı bir toplantıda konuştu ve Türkiye'nin Anayasal kuruluşları ve demokrasiye inançlı işçi hareketi ile her türlü bunalımı yenebileceğini söyledi.

Türk İşçi Hareketinin dünyadaki ekonomik ve siyasal gelişmelere ayak uydurduğunu belirten Tunç, Türk — İş'in devrimci nitelik taşıdığını, Konfederasyondan kopmalar bulunduğu yolundaki söylentilerin gerçek dışı olduğunu açıkladı.

Aynı toplantıda konuşan sendika liderleri, Türk—İş'in ülke ekonomisi ve siyasi yaşamındaki yerinin önemini belirterek her zamankinden daha çok birlik ve beraberliğe ihtiyaç olduğunu savundular.

AÇIKLAMA

Türk—İş Birinci Bölge Temsilciliğine bağlı sendika yöneticilerinin yaptığı toplantıda alınan kararlar üzerinde bir açıklama yapıldı.

Açıklamada, Türk İş'in işçi hareketinin en güçlü örgütü olduğu belirtilerek şöyle denildi :

«Türk—İş ve ona bağlı sendikalar, işçinin ve ülkenin çıkarları konusunda partilere karşı bağımsızlığını koruyacak, iyileştirici her uğraşı, kişi, kuruluş ve hükümetleri destekleyecek, bu çıkarlara karşı olanlarla en etkin biçimde mücadele edecektir.

Türk—İş, asgari ücrette, işçi — memur ayrımında, toplu iş sözleşmeleri ve iş mevzuatında hiç bir taviz vermeyecek ve bu konularda hükümetle anlaşmaya varılmazsa genel grev mutlaka uygulanacaktır.»

ADANA GEZİSİ

Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç, 15 Haziran'da Adana'ya gitti. Adana o gün büyük bir heyecan içinde idi. Hava alanı yüzlerce otomobil ve minibüs, ellerinde bayraklar ve flamalar olduğu halde işçilerle dolmuştu. Türk—İş Genel Başkanı şehre büyük bir konvoyla girdi. İşçiler genel başkanlarına görülmemiş bir sevgi gösterisi içinde idiler. dakikalarca alkışladılar.

Tunç, o gün Teksif sendikasının düzenlediği toplantıda konuştu ve «İşçinin aldığı hakların hepsinin altında Türk—İş'in imzası vardır» dedi. Türk—İş Genel Başkanı işçinin yalnız kendisinin değil, bakmakla yükümlü bulun-

Tunç «Hükümet işçi haklarını vermez ise en amansız mücadeleyi yapacağız»

İSTANBUL

Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, dün Marmara ve Trakya Bölgesi Enerji İşçileri Sendikasının Kazablanka gazinosunda yapılan 5 Genel Kurul toplantısındaki konuşmasında DİSK'in despot ve istismarcı bir teşkilât olduğunu bildirmiş ve 'Hükümeti destekliyoruz Ancak işçinin haklı olduğu konuda asla taviz vermeyeceğiz. Hükümet işçi haklarını vermez diretirse en amansız mücadeleyi yapacağız." demiştir.

Haziran ayının yüklü bir ay olduğunu, bu ay içinde 450 bini kamu 300 bini özel sektörde olmak üzere 750 bin işçiyi ilgilindiren toplu sözleşmelerin yapılacağını ilâve eden Halil Tunç konuşmasına şöyle devam etmiştir:

(Devamı Sa: 7. Sü: 1. de)

TUNÇ ENERJİ-İŞ SENDİKASININ KONGRESİNDE, HÜKÜMETİN İŞÇİ HAKLARINI VERMEMESİ HALİNDE MÜCADELE YAPILACAĞINI SÖYLEDİ...

HALİL TUNÇ İSTANBULDA KONUŞURKEN

Başarılı bir gezi....

duğu kişilerin de geçimini sağlayabilmesi için asgari ücretlerden vergi kesilmemesi gerektiğini savundu.

Türk—İş'in sadece işçiye değil, köylü ve esnafa da destek olduğunu belirten Tunç, bir gün sonra da Adana bölgesine bağlı tüm sendika liderlerinin katıldığı toplantıda konuştu.

Türk—İş Genel Başkanı, «İşçiden yana olduğuna inandığımız Ecevit hükümetini bütün kalbimizle destekliyoruz» dedi, ancak işçi haklarından fedakârlık yapılmayacağını tekrarladı. Tunç, sorunları işçiden yana olan hükümetlerin daha iyi çözümleyeceğini ve Sosyal Sigortalar Kurumu'ndan şikayetlerin her gün arttığını belirterek bu kurumun «İşçi Sigortaları Kurumu» şeklinde dönüştürüleceğini söyledi.

İşçi Bankası kurulması için çalışmaların sürdürüldüğünü belirten Tunç, bu konuda şöyle dedi :

«Türk—İş sermaye düşmanı değildir. Fakat sınıflar arasındaki uçurumun da asgari duruma indirilmesine çalışıyoruz. Hiçbir zaman sınıf kavgasına gidilmeyecektir. Sınıf kavgaları milli felakete ve işçi sınıfının ezilmesine sebep olur.»

Tunç, bu arada Disk ve ona bağlı kuruluşların gerçek yüzlerini kendi genel kurullarında sundukları çalışma raporları ile de belirtti ve bugün hükümetin en büyük kanadı CHP'ye yakınlıklarını ilân edenlerin, CHP'yi parçalama için giriştikleri teşebbüsleri açıkladı.

KASITLI HABERLER VE BİR AÇIKLAMA

Türk—İş Genel Başkanının son gezileri Disk tarafından endişe ile izleniyordu. Her geçen gün güçlenen ve gücünü ispatlayan Türk—İş karşısında yapabilecekleri tek şey, asılsız iddialar ortaya atmak, işçiyi bölücü davranışlarda bulunmak ve kendilerini adeta Türk—İş'in tek rakibi olarak göstermekti. Nitekim bir takım basın organlarında Türk—İş Genel Başkanının konuşmaları tahrif edilerek yayınlatılıyordu.

Adana konuşmaları da bazı gazetelerde aynı şekilde yer aldı.

Günün şartlarına göre kendilerini yanar—döner bir biçimde iktidara yakınlık içinde gösterenlerin gerçek niyetleri kendi raporları ile su yüzüne çıkıyordu. Disk yöneticileri, CHP'ye sözde şirin görünme maskesi altmda, ileride sosyalist bir parti kurma hazırlıkları içine girmişlerdi. Bir geçiş dönemi içinde CHP destekleniyor, fakat içten parçalama çabaları da eksiksiz sürdürülüyor.

TÜRK—İŞ'İN KAMUOYUNA AÇIKLAMASI

Türk—İş Genel Başkanının vesikalarla yaptığı konuşmalar Disk yöneticilerinde büyük bir hırçınlığın doğmasına sebep olmuştu.

Tunç'un Adana konuşmasının tahrif edilerek yayınlattırılması üzerine Türk—İş İcra Kurulu 17 Haziran'da bir açıklama yaptı. İcra Kurulunun açıklamasında, Türk — İş'in bir parti kurmasınm söz konusu olmadığı Ecevit hükümetinin işçiden yana girişimlerinin desteklendiği açıklandı.

Açıklama aynen şöyle idi:

«Ülkemizde gelişmekte olan siyasal ve sosyal sorunların 14 Ekim 1973 seçimlerinden sonra değişik biçimlerde yorumlanması, bir kısım basın organ-

İŞTE BELGELER...

"Önümüzdeki yıllar gösterecektir ki, işçi sınıfı hareketi tüm emekçi kesimi sarsarak uyandıracak CHP'nin tabanından bir bölüm dahil olmak üzere çok önemli bir birikimi işçi sınıfı partisinin önderliğine aktaracaktır. CHP'nin başlıca büyük kentlerden, sanayi semtlerinden, tarım proleteryasından oy alması bu gerçeğin elle tutulur delilidir. Söz konusu birikimin CHP.'ye ait olduğunu sanmak ne kadar yanlışsa, şu anda gerçekten de CHP'nin düşünce yapısında olan emekçi kesimlerinin öylece kalacağını sanmak belki daha da büyük yanılgıdır....

İşçi sınıfı ve sosyalistler 14 Ekim'de CHP.'yi bir demokratik muhalefet cephesi halinde desteklemişlerse, varolan birikimin ne tarihsel olarak, ne de hatta günümüzün şartlarında sosyal demokrasiye ait olduğunu ileri sürmek imkânı vardır...

Ortaya çıkan bu karmaşık durum önümüzdeki dönemde işçi sınıfına dayanan ve onun gerçekten de öncü militan örgütü olabilecek durumda bulunan gerçek bir sosyalist bir partinin siyaset sahnesinde mücadelesi ile ortadan kalkacaktır..."

DİSK'E BAĞLI BASIN — İŞ SENDİKASININ RAPORUNDAN

"CHP'yi incelerken değinilmesi bu noktada zorunluk taşıyan bir konu da CHP ile işçi sınıfının ilişkisidir. Soru şudur: CNP, işçi sınıfının partisi midir? Ya da olabilir mi? Cevap ise pek açık: CHP işçi sınıfının oylarını almıştır. Ancak bunun demokrasi cephesinin kurulması için son derece olumlu bir girişim, demokrasinin sınırlarının genişlemesi için zorunlu bir "destekleme" den öte bir anlamı yoktur.

İşçi sınıfının CHP'yi oyları ile desteklemesinin nedeni, dönemin özel şartlarıdır. Ve hiç bir şekilde CHP'ye işçi sınıfının siyasal örgütü gözüyle bakılmasına yol açamaz. Böyle bir düşünce işçi sınıfının ve sosyalizmin bağımsızlığını unutmak işçi sınıfını sermaye karşısında güçsüz düşürmek, küçük burjuvazinin kuyruğuna takmak olur. CHP'nin, bugün, işçi sınıfının da desteklediği bir parti olmakla birlikte, işçi sınıfının siyasal örgütü olmadığını ve asla olamayacağını tekrar tekrar vurgulamakta yarar vardır. Belli dönemlerde bir partiyi desteklemek farklı bir şey, o partiyle özdeşleşmek bir başka şeydir. CHP'yi yanlış değerlendirmenin getireceği en büyük sakınca ve tehlike de buradadır zaten, CHP, işçi sınıfının partisi değildir."

DİSK'E BAĞLI KİMYA—İŞ SENDİKASI RAPORUNDAN

Türk-İş Teşkilât Başkanları ve Yönetim Kurulu Üyelerinin ortak bildirisi

Türk—İş'e bağlı Teşkilât Başkanları ve Yönetim Kurulu üyelerinin ortak toplantısı 30—31 Mayıs günlerinde yapıldı.

Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un başkanlığında yapılan ve iki gün süren toplantıda, işçi—memur ayrımı, asgari ücretler, toplu sözleşmeler ve hafta tatilinden işçilerin de yararlandırılması ile çeşitli yurt sorunları ele alındı, saptanan görüşlerin kamuoyuna duyurulmasına karar verildi.

Bu konuda yayınlanan bildiri şöyledir :

«Türk—İş'e bağlı Teşkilât Başkanları ile Türk—İş Yönetim Kurulu üyeleri 30—31 Mayıs günlerinde, Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un başkanlığında toplanmış, çeşitli yurt ve işçi sorunları ile son politik gelişmeleri gözden geçirmiştir.

SON KARAR IŞIĞINDA İŞÇİ—MEMUR AYRIMI

İşçi—memur ayrımı sorununa çözüm getirmesi beklenen 12 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname, Hükümet programındaki görüşleri ve yetkililerce bu konuda yapılan kesin açıklamaları aksettirmekten uzak görülmüştür.

Bununla beraber, belirtilmelidir ki, Kararnamede, dünyanın hemen bir çok ülkesinde önemli bir sendikal sorun niteliği taşıyan ayrımı çözümleme yolunda bir adım atılmıştır. Memur tanımında, uluslararası anlayış ve kuralları aksettiren «kamu yetkisini kullanma» kıstasından hareket edilmesini, bu kıstasın gerçek anlam ve niteliğine saygılı olunduğu sürece,, ileri bir adım olarak kabul etmek mümkündür.

İçinde bulunduğumuz çağda sosyal devletin ekonomik faaliyetlere giderek artan müdahale eğilimi ile işçi hak ve özgürlükleri karşısında daralan statü hukuku anlayışı arasında kesin bir denge kurmak zorunludur. Türk—İş «kamu yetkisini kullanma» kıstasının yaşayan hayata uygulanmasında, bu dengenin kesin biçimde kurulmasını ve korunmasını isteyecektir.

Kararname, dengenin kurulmasını, dokuz aylık bir döneme terketmiş bulunmaktadır.

Dengenin kurulmasında ve giderek işçilerin memur statüsüne sokulmasının kamu yetkisini kullanma kıstasından hareketle önlenmesinde, işçi görüşüne müracaat zorunluluğunun tanınmamış olması tereddütleri arttıran bir nitelik taşımaktadır. Bakanlar Kurulunca ve kurulması öngörülen bir komisyonca işçi hareketi dışında sürdürülecek çalışmaların sonuçları, Türk—İş tarafından, genel kurulunca ittifakla kararlaştırılan «genel grev» müeyyidesinin ışığında değerlendirilecektir. Türk—İş genel kurulu, soruna verdiği önemi, bu konudaki kesin talimatı ile ortaya koymuştur.

«Kamu yetkisini kullanma» kıstasına göre kimlerin memur kabul edilebileceği belirtilene kadar, işçileri memur yapma çabasına kesinlikle son verilmesi yanında İdarede işçilikleri kesinlik taşıyanların haklarına mutlak saygılı olunması, Türk—İş'in Hükümet'ten bekleyeceği bir diğer önemli sorumluluktur. Bugüne kadar yasaların yetkili kıldığı organlarca verilen işçilik niteliğine ilişkin kararlara uyulması ve bu kararlara dayanılarak yapılan toplu sözleşmelerin derhal uygulama alanına sokulması, vazgeçilmez bir zorunluluktur. Bununla ilgili gelişmelerin değerlendirilmesinde de, Türk—İş'in genel greve ilişkin genel kurul kararının niteliği göz önünde bulundurulacaktır.

---

larında Türk—İş'in de hedef olarak seçilmesine yol açmış, özellikle Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un şahsında Türk—İş'in yıpratılması için yoğun bir kampanyaya girişilmiştir.

Genel Başkanımızm Adana'da yaptığı bölge toplantısında, işçilerin yeni bir parti kurması gerektiğini söylediği yolunda bugünkü bazı basın organlarında ya yanlışlıkla ya da kasıtlı olarak yer alan bir haber yayınlanmıştır.

Bazı basın organlarında yer alan bu haber, kesinlikle gerçek dışıdır.

Durumu gözden geçiren Türk — İş İcra Kurulu, kamuoyuna şu hususların açıklanmasını uygun görmüştür.

1 — 14 Ekim 1973 seçimlerinden sonra kurulan Ecevit Hükümetini, Türk—İş, koalisyon protokolu ve hükümet programını objektif bir eleştiriye tabi tutarak destekleme kararını almış, ancak bu kararda, işçi haklarından taviz vermemeyi temel şart olarak kabul etmiştir.

Bu husus, çeşitli zamanlarda yetkililerimiz tarafından kamuoyuna aynı esaslar içinde duyurulmuştur.

2 — Kısa adı ile Disk diye anılan Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu da hükümeti desteklediğini sözde açıklamış, ancak Disk'i oluşturan sendikaların genel kurullarında, koalisyon kanatları sert eleştirilere tabi tutulmuş, özellikle koalisyonun büyük kanadı CHP,'ye Disk'e bağlı kuruluşların ne gözle baktıkları kesinlikle anlaşılmıştır. CHP'ye sözde dost görünenlerin maskelerini indirmeye Türk — İş İcra Kurulu kararlıdır.

Bu konuda şimdilik iki örnek vermeyi yararlı görüyoruz;

9 Şubat 1974 tarihinde İstanbul'da toplanan Disk'e bağlı Basın — İş Sendikası Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunun 32'nci sayfasında aynen şöyle denilmektedir :

Hükümet, Türk—İş'in, işçileri memur yapmak suretiyle temel demokratik hak ve özgürlüklerinden mahrum bırakılmalarına karşı son derece kesin bir vaziyet alacağını bilmelidir. Türkiye, devlet memurlarının da temel hak ve özgürlüklerine kavuşturulmaları gereğinin idraki içinde, demokrasilere özgü bu gelişmenin özlemini duymaktadır. Hâl böyle iken, işçi hak ve özgürlüklerini bürokrasi çarkı içinde öğütülebilecek ve korunamayacak sözde haklar olarak düşünmenin vahim bir yanlışlık olacağı daima hatırda tutulmalıdır.

Türk—İş, işçi—memur ayrımı sorununa çözüm getirilmesini ve özellikle «kamu yetkisini kullanma kıstası»nın, gerçek anlamını aksettirecek biçimde uygulama alanına sokulmasını, bu kayıtlar altında, beklemektedir.

ASGARİ ÜCRETLER

Sosyal ücret olarak tanımlanan ve amacı işçiye insanca yaşayabileceği bir ortam yaratmak olan asgari ücret, tarih boyunca giderek artan bir önem kazanmıştır. O kadar ki, bugünün demokratik ülkelerinde hükümetlerin iktidar olma olanak ve koşullarından biri haline gelmiştir. Konu ulusal sınırları aşarak, uluslararası sosyal politika kapsamına girmiştir.

Özellikle ülkemizde, asgarî ücret sorunu geçen iki yılda hızla artan ve giderek artmakta olan hayat pahalılığı karşısında temel teşkil etmesi nedeniyle daha büyük önem kazanmıştır. Sorun aynı zamanda yalnız çalışmakta olan, ya da yeni işe girecek işçilerden de öte, yüzbinleri aşan ve büyük geçim zorlukları içinde kıvranan işçi emeklilerini de ilgilendirmektedr. İşçi emekli aylıklar tabanının da asgari ücret düzeyine çıkarılması Türk—İş'in bugün üzerinde önemle durduğu konulardan biridir ve konu ile ilgili yasal çalışmalar aralıksız sürdürülmektedir.

Ağır işçilik hayatından sonra emekliliğe hak kazanmış işçilerimizin ağırlaşan geçim şartları karşısında içinde bulundukları sıkıntı herkesçe bilinmektedir. Bu dönemde onların sorunlarının hafifletilmesi; insanca yaşama olanaklarına, kısmen de olsa, sahip kılınmaları her zamankinden daha da zorunlu hale gelmiştir.

Bilindiği gibi, yurdumuzda asgari ücretlerin merkezi olarak saptamasına 1969 yılında başlanmıştır. Bu tespitte, besin harcamalarının bütçe içindeki yeri kısmen de olsa düşük tutulmaya çalışılmış ve aile için bir miktar ilave yapılması öngörülmüş iken, yeni tespitte bu yönteme ağırlık verilmemesi ihtiyaçlarla bağdaşmayan bir sonuca yol açmıştır.

1969 yılında ücret içinde besin harcamaları yüzde 45'lik bir yer işgal ederken, yeni tespitte bu harcamalar yüzde 45'ten yüzde 48'e çıkarılmıştır. Oysa sosyal niteliği ağır basan bir iktidar döneminden beklenen, uygar çoğu ülkenin tatbikatı ışığında, bu oranın yüzde 40—35'e düşürülmesi idi.

Öte yandan, yine 1969 asgari ücret tespitinde, işçinin de ailesi olduğu kabul edilerek başlangıç için sembolik de olsa bir ilâve yapılmıştır. Bunun zamanla yükseltilerek, makûl bir düzeye ulaştırılması gerekirken, uygulama tersine olmuştur. Birinci tespitte aile için öngörülen ilave artırılacağı yerde, tamamen hesap dışı bırakılmıştır.

Türk İşçi Hareketi, hükümetten vaatlerine uygun bir öneride bulunacağı ümidinde idi. Sosyal konularda iddiası olmayan bir yönetimde bile tarafsız hesaplarla ortaya çıkabilecek bir rakamın, dar gelirlinin savunucusu olan bir yönetim tarafından önerilmesi, böyle bir iktidarın anlamını yitirmesi demektir.

İşçinin ailesinden ayrı olarak ihtiyaçlarını karşılayacağını düşünmek, ailesini yok farzetmek, hükümetin sosyal anlayışını belirten sözleri ile uygulamasının çelişmesinden başka bir şey değildir.

Belirtmeliyiz ki, Türk İşçi Hareketi, sosyal haklarda duraklama yahut geriye gidiş niteliği taşıyan bir tutumu asla kabul etmeyecektir.

Değinmekte yarar görülen bir diğer konu da, kanun koyucunun asgari ücret tespitinde üçlü komisyonu görevlendirmesinin amacına yöneliktir. Son tespit ça-

---

«Önümüzdeki yıllar gösterecektir ki, işçi sınıfı hareketi tüm emekçi kesimi sarsarak uyandıracak CHP'nin tabanından bir bölüm dahil olmak üzere çok önemli bir birikimi işçi sınıfı partisinin önderliğine aktaracaktır. CHP'nin başlıca büyük kentlerden, sanayi semtlerinden, tarım proleteryasından oy alması bu gerçeğin elle tutulur delilidir. Söz konusu birikimin CHP'ye ait olduğunu sanmak ne kadar yanlışsa, şu anda gerçekten de CHP'nin düşünce yapısında olan emekçi kesimlerinin öylece kalacağını sanmak belki daha da büyük yanılgıdır...

İşçi sınıfı ve sosyalistler 14 Ekim'de CHP'yi bir demokratik muhalefet cephesi halinde desteklemişlerse, varolan birikimin ne tarihsel olarak, ne de hatta günümüzün şartlarında sosyal demokrasiye ait olduğunu ileri sürmek imkânı vardır..

Ortaya çıkan bu karmaşık durum önümüzdeki dönemde işçi sınıfına dayanan ve onun gerçekten de öncü militan örgütü olabilecek durumda bulunan gerçek bir sosyalist bir partinin siyaset sahnesinde mücadelesi ile ortadan kalkacaktır...»

Diğer taraftan Disk'e bağlı Kimya—İş Sendikasının 4—5 Mayıs 1974 tarihlerinde İstanbul'da toplanan genel kuruluna sunulan çalışma raporunun 43'üncü sayfasında şöyle denmektedir :

«CHP'yi incelerken değinilmesi bu noktada zorunluk taşıyan bir konu da CHP ile işçi sınıfının ilişkisidir. Soru şudur : CHP, işçi sınıfının partisi midir? Ya da olabilir mi? Cevap ise pek açık : CHP işçi sınıfının oylarını almıştır. Ancak bunun demokrasi cephesinin kurulması için son de-

lışmalarında tek tarafın görüşünün empoze edilmeye çalışılması komisyonun amaç ve fonksiyonunu zedeler görülmüştür.

Asgari ücret tespitinin üçlü komisyona bırakılmasındaki amaç unutulduğu taktirde, asgari ücret bir kararname ile tek başına hükümet tarafından da tespit edilebilirdi.

İşçiye ödenecek asgari ücretin saptanmasında, işçi görüş ve teklifinin tartışılması kadar doğal bir hak olamayacağı gibi, tek taraflı empozelerin de işçinin onayını alamayacağı bilinmelidir.

Konu ile ilgili olarak büyük sorumluluk taşıyan kişi ya da kuruluşların, asgari ücretin 60—70 ve 80 lira olması yolunda sendika genel kurullarında ileri sürdükleri görüşler ve kamuoyuna akseden beyanlarını bugün unutmuş görünmeleri dikkat çekicidir.

TOPLU SÖZLEŞMELER

1974 yılında 450 bin civarında işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmeleri konusunda sendikaların gerek toplu sözleşme görüşmeleri, gerekse alınan grev karar ve uygulamalarının ilgisizlik nedeniyle sürüncemede kalması nedeniyle güçlükle karşılaştıkları görülmüştür.

Türk—İş Teşkilât Başkanları ve Yönetim Kurulu üyeleri, işçi—memur ayrımına kesin bir şekil verilememesi nedeniyle uygulanamayan veya imzalanamayan toplu sözleşmelerin de bir an önce olumlu şekilde sonuçlandırılması için her türlü çabanın harcanmasını kararlaştırmıştır.

Bir diğer tespit, saptanacak asgari ücretlere göre diğer ücret kademelerinde yapılacak ayarlama konusunda yoğunlaşmıştır.

Ortak toplantıda, uygulamada karşılaşılan güçlüklerin çözümü dışında, toplu iş sözleşmeleri için temel konularda izlenecek ortak politika da tespit edilmiştir.

Halen görüşmeleri devam etmekte olan toplu iş sözleşmelerinin tüm sendikalarca Haziran ayı içinde kesin bir şekilde sonuca bağlanması ve huzursuzluk yaratan farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla hedefleri saptana nücret ve sosyal yardımların bir yaklaşım içinde istenilen düzeye ulaştırılması da kararlaştırılmıştır.

HAFTA TATİLİNDEN İŞÇİLERİN YARARLANDIRILMASI

Hükümetin son çıkardığı kanun hükmündeki kararnamede yer alan, devlet memurlarının haftada iki gün tatil yapması görüşünü benimseyen Türk—İş Teşkilât Başkanları ve Yönetim Kurulu üyeleri, bu karardan işçilerin de yararlandırılması gereği üzerinde durmuştur.

Bugün, çeşitli işkollarında yapılan toplu sözleşmelerle bir kısım işçiler haftada iki gün tatil yapmaktadırlar. Buna uygun olarak, sözleşme kapsamındaki kamu kuruluşlarında uygulamaya derhal başlanması önerilen toplantıda, bu uygulamanın Bakanlar Kurulu Kararı ile teşmil edilmesi ve İş Kanununun 61 inci maddesi uyarınca, Çalışma Bakanlığınca yeni iş süreleri tüzüğünün çıkarılması ve burada buna paralel bir uygulama getirilmesinin mümkün olduğu görüşünde birleşilmiştir.

Türk İşçi Hareketi, çalışanların tümünü kapsayacak uygulamanın, Anayasanın eşitlik ilkesinin gereği olduğunu ve işçilerin bedenen gördükleri iş bakımından buna daha çok hak kazandıklarını, hafta tatilinden işçilerin yararlandırılmasının yasa hükümlerini de zedelemeyeceğini saptamıştır.

SONUÇ OLARAK

Türk—İş'in yurt ve işçi sorunlarına ilişkin görüş ve önerilerinin ve sendikal uygulamalarla ilgili olarak aldığı tedbirlerin şu ya da bu siyasi partiye yönelik yahut Hükümeti yıpratmayı hedef aldığı iddialarını maksatlı bulan Teşkilât Başkanları ve Yönetim Kurulu Üyeleri, işçi hak ve çıkarlarının gerektirdiği hallerde tavizsiz hareket edileceği yolundaki yerleşmiş işçi politikasının izlenilmesine devam edileceğinin kamuoyuna bir kez daha duyurulmasını kararlaştırmıştır.

Ortak toplantıda, Türk İşçi Hareketinin ana sorunlarından olan, işçi—memur ayrımı, asgari ücretler, sözleşmelere ilişkin görüşmelerin acil çözüm beklediği yolunda birleşilmiş, ve bu konuda İcra Kuruluna, hükümetle temaslar yapma yetkisi verilmiştir.

Türk—İş Teşkilât Başkanları ve Yönetim Kurulu Üyeleri, bu temaslardan sonuç alınamadığı taktirde, sorunların çözümünde izlenecek yöntemi ayrıntılı olarak saptamak üzere bu ay içinde yeniden toplanması kararını da almıştır.»

rece olumlu bir girişim, demokrasinin sınırlarının genişlemesi için zorunlu bir «destekleme» den öte bir anlamı yoktur.

İşçi sınıfının CHP'yi oyları ile desteklemesinin nedeni, dönemin özel şartlarıdır. Ve hiç bir şekilde CHP'ye işçi sınıfının siyasal örgütü gözüyle bakılmasına yol açamaz. Böyle bir düşünce işçi sınıfının ve sosyalizmin bağımsızlığını unutmak işçi sınıfını sermaye karşısında güçsüz düşürmek, küçük burjuvazinin kuyruğuna takmak olur. CHP'nin, bugün, işçi sınıfının da desteklediği bir parti olmakla birlikte, işçi sınıfının siyasal örgütü olmadığını ve asla olamayacağını tekrar tekrar vurgulamakta yarar vardır. Belli dönemlerde bir partiyi desteklemek farklı bir şey, o partiyle özdeşleşmek bir başka şeydir. CHP'yi yanlış değerlendirmenin getireceği en büyük sakınca ve tehlike de buradadır zaten, CHP, işçi sınıfının partisi değildir.»

Türk—İş'e gelince; Türk — İş, kendi ana tüzüğünde siyasal partilere karşı mutlak bağımsızlığını koruyacağını, genel kurul kararı olmadıkça herhangi bir siyasi partiyi destekleyemeyeceğini kesin hükme bağlamış, Türkiye'nin en büyük ve en güçlü işçi kuruluşudur.

Genel Başkanımızın Adana ve civar illerden gelen çeşitli siyasi partilerimize mensup işçiler önünde yaptığı konuşmada, Disk'e bağlı kuruluşların kendi raporlarından pasajlar okuyarak bu kuruluşların iç yüzlerini açıklaması, bazı basın organlarında Türk—

İş görüşünün açıklanması şeklinde yorumlanmıştır. Bu bir yanlışlık değilse, kasıtlı bir girişimdir.

3 — Şu hususun kesinlikle bilinmesi gerekir; Türk—İş işbaşında bulunan hükümeti, işçiden yana, yoksul ve dar gelirliden yana tüm girişimlerinde destekleyecektir. Ancak, daha önce de belirttiğimiz gibi, işçilerin temel hak ve menfaatlerinden olan; adil ücret, asgari ücrette ulusal düzeyde belirli bir ücret, hafta tatilinin iki güne çıkarılması, işçi—memur ayrımının kesin çözüme bağlanması, asgari geçim indiriminin yükseltilmesi ve sosyal güvenlik konularında hiçbir kimseye ve kuruluşa taviz vermeyecektir.

Türk—İş'in hedefi, kendi ilkelerinin gerçekleştirilmesidir. Bu ilkeler yalnız işçiler için değil, tüm ulusumuzun mutluluğu düşünülerek genel kurullarımızda ele alınmış ve kesinlik kazanmış ilkelerdir.»

TUNÇ'UN GEZİLERİ

Mayıs ayı içinde Doğu Bölgesine giden Türk—İş Genel Başkanı, Haziran'da İstanbul ve Adana Bölgesini de ziyaret ettikten sonra, önümüzdeki günlerde, Ege ve Güney—Doğu Anadolu ile Karadeniz bölgesinde de büyük bir gezinin hazırlığı içine girdi.

BULGAR SENDİKACILARLA YAPILAN TOPLANTI

Yakın bir işbirliğine doğru

Bulgar Sendikacılar heyeti Türkıye'ye geldi

Bulgaristan İşçi Sendikaları Merkez Konseyi Başkanı Kostadin Gyaurov başkanlığında dört kişilik bir Bulgar sendikacı heyeti 11 Haziran tarihinde Türk—İş'in konuğu olarak yurdumuza geldi.

Bulgar sendikacı heyeti ile Türk—İş'te yapılan toplantıda, iki ülke işçi kuruluşları arasında daha yakın bir işbirliği kurulması yolunda anlaşmaya varıldı. Bu toplantıda ayrıca, Bulgaristan'dan transit olarak geçen Türk işçilerine çeşitli konularda karşılaştıkları sorunların giderilmesi amacıyla Bulgaristan İşçi Sendikaları Merkez Konseyinin hükümeti nezdinde girişimlerde bulunması istendi.

12 Haziran'da Türk—İş'te yapılan toplantıya, Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç başkanlığında Türk—İş İcra Kurulu üyeleri katıldı. Toplantıdan sonra da şu ortak bildiri yayınlandı :

ORTAK BİLDİRİ

«Bulgaristan İşçi Sendikaları Merkez Konseyi ile Türk—İş, iki ülke arasındaki yakın dostluk ışığında yaptıkları görüşmelerde, iki ülke işçi kuruluşlarının gelecekte çok daha geniş bir işbirliği içine girmeleri kararını almışlardır.

1 — Yapılan görüşmelerde, her iki ülke sendikacılık hareketinin değişik sosyal yapılarına rağmen, uluslararası alanda ortak hareket etmeleri ve özellikle, iki ülke sendikaları arasında eğitim, iş güvenliği, kooperatifçilik sosyal sigortalar, kültürel mübadele, sportif faaliyetler ve turizm gibi konularda işbirliği sağlamaları kararlaştırılmıştır.

2 — Türk—İş yetkilileri, Bulgaristan'dan transit olarak geçen Türk işçilerinin vize ve diğer konularda karşılaştıkları güçlüklerin giderilmesi için, Bulgaristan İşçi Sendikaları Merkez Konseyinin hükümeti nezdinde gerekli girişimlerde bulunmasını istemiş, bu istek olumlu karşılanmıştır. Yurt dışında çalışan Türk işçileri ile ilgili Bulgaristandaki sorunların çözüme bağlanabilmesi için ortak çalışmaların sürdürülmesi kararlaştırılmıştır.

3 — Orta Doğu'da bunalımın kesin olarak sona erdirilmesi amacıyla, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 22 Kasım 1967 tarihinde kabul ettiği 242 sayılı kararname hükümlerine uyulması hususunda çabaların etkili biçimde sürdürülmesi kabul edilmiştir.

4 — Her iki ülke işçi kuruluşlarının delegasyonları, Şili'de faşist idareyi takbih etmişler ve mahkum sendikacıların derhal serbest bırakılması konusunda girişimlerde bulunulması için ortak görüş birliğine varmışlardır.

5 — Bulgaristan ve Türk İşçi kuruluşları delegasyonları Dünya Sendikacılık Konferansında kabul edilmiş olan ırk ayrımına son verilmesi yolunda her türlü çabayı göstermeyi kararlaştırmışlardır.

6 — Türk—İş ve Bulgaristan İşçi Sendikaları Merkez Konseyi delegasyonu, 1974 Ocak ayında yapılan Uluslararası Çalışma Teşkilâtı ile Avrupa Bölge Konferansının yürüttüğü Avrupa Sendikacılık Hareketi yöneticiler danışma toplantısında alınan kararları tasvip etmişler ve 1975 yılı başlarında bir Avrupa Sendikacılık Konferansı düzenlenmesine yardımcı olmalarına karar vermişlerdir.»

İSMAİL TOPKAR
Petrol — İş Genel Başkanı

İ. Topkar: "Millî Petrol Politikası Uygulanmalıdır,,

Mobil ve BP şirketlerinin hükümete zam talebinde bulunmaları, aksi halde ham petrol ithalini durduracaklarını bildirmelerinden sonra, hükümet ile iki yabancı petrol şirketi arasındaki mücadele, Haziran ayı ortalarında olumlu sonuçlandı ve eski fiyatlarla petrol ithal edilmesi kabul edildi.

Haziran ayı başına kadar varil başına 9.80 ilâ 9,90 dolardan petrol ithal eden şirketler fiyatların 10,89 ilâ 11,02 dolara yükseltilmesini istemişlerdi.

Bu fiyatlar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından kabul edilmemiş, iki şirket de ham petrol ithalini durdurmuştu. Bakanlık, Petrol Kanunu hükümleri uyarınca şirketlere yükümlülüklerini yerine getirmeleri için 15 günlük süre tanımıştı. Ancak petrol şirketleri, kendilerine verilen süre dolmadan Bakanlığa başvurarak eski fiyatlarla petrol ithaline devam edeceklerini bildirdiler.

Bu karar üzerine Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cahit Kayra, 17 Haziran günü bir basın toplantısı düzenleyerek kararı açıkladı ve ulusal çıkarları koruma ve kanunları uygulama konusunda hiçbir taviz verilmeyeceğini belirtti.

PETROL—İŞ'İN UYARISI

Petrol—İş Sendikası Genel Başkanı İsmail Topkar 18 Haziran günü Türk—İş Genel Merkezinde düzenlediği basın toplantısında, ulusumuzun refahına dönük bir milli petrol politikası uygulaması gereği üzerinde durdu ve Türk İşçi Hareketinin tüm yeraltı kaynaklarımızın devlet eliyle işletilmesini öngördüğünü söyledi.

Yabancı petrol şirketlerinin, ulusal çıkarlarımıza ters düşen davranışlarına kesin bir son verilmesini öneren İsmail Topkar basın toplantısında şunları söyledi :

Halil Tunç, Kıdem Tazminatının derhal çıkarılmasını istedi

Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç kıdem tazminatı konusunda «Hükümet sözünde durmalı ve kıdem tazminatı tasarısı Meclisler yaz tatiline girmeden önce yasalaşmalıdır» dedi.

Türk-İş Genel Başkanı bu konuda şu demeci verdi :

«Türk-İş, Hükümetin kurulduğu günden bu yana, ülke yararına çalışmalar yapmasını teşvik etmek ve muhalefette iken topluma özellikle işçi kesimine vaadettiği hakların verilmesini sağlamak amacıyla her vesile ile hükümeti desteklediğini ifade etmiştir.

O günden bu yana geçen dönem içinde Türk İşçi Hareketinin kesinlikle taviz veremeyeceği konularda dahi bazı olumsuz gelişmeler bir geçiş döneminin tecrübesizliği, daha açık bir deyimle koalisyon hükümetlerinin bünyesinde varolan çelişkiler olarak yorumlanmış ve hoşgörü ile karşılanmıştır.

Ancak, Türk-İş'in bugüne kadar ki bu tutumunu, Hükümetin iyi değerlendiremediğini son zamanlarda bazı sorunların çözümlenmesindeki davranışları ile ortaya çıkmıştır. Örneğin Hükümet programında kesin bir ifade ile yer alan ve koalisyon protokolünde aynı kesinlikle belirlenen kıdem tazminatı konusunda Başbakan'a vekâlet eden Başbakan Yardımcısının işveren kesimi ile yaptığı toplantıdan sonra verdiği demeç, işçi hareketi üzerinde tereddütler yaratmıştır.

Siyasî hayatta uyulması lâzım gelen ana kural koalisyona katılmış partilerin koalisyon protokolünde açıkça yer alan bir konuda kesinlik le taviz vermemesi, siyasî ahlâkın tabii bir sonucudur. Koalisyon protokolünde kıdem tazminatı açıkça yer almıştır, hükümet bu taahhüdünü noksansız olarak yerine getirmek zorundadır.

Sosyal adaletten ve işçi haklarından yana olduklarını söyleyenlerin bu konularda samimi olup olmadıklarının ölçüsü bir dereceye kadar kolisyon protokolünde açıkça yer alan kıdem tazminatının noksansız yasalaşması ile belirlenecektir.

Türk işçisi, Anayasamızın getirdiği temel hak ve hürriyetler çerçevesi içerisinde bu hakların alınması için kesin mücadele kararındadır. Türk işçisi, Batı dünyasının işçi hakları ve hürriyetleri konusundaki temel felsefeyi bilmekte ve bu hak ve hürriyetleri aynı ölçülerle kullanmakta hazırlıklı bulunmaktadır. Kendisine güvenmekte ve kendisine güvenilme zaruretini kazanılmış bir hak saymaktadır.»

«Bilindiği üzere, Yaşadığımız Dünyada «Petrol Sorunu» tüm uluslar için ortaklaşa paylaşılan bir sorun haline gelmiştir. Kısaca uluslararası petrol kavgası kızışmış ve uluslar birbirlerinin hayatiyetlerine kastedecek en şiddetli tedbirleri katıca alma yarışına girişmişlerdir.

Hiç şüphe yok ki bu kavgada geri kalmış ülkelerle iktisaden yeni yeni gelişmekte bulunan ülkelerin ekonomileri gelişmiş ülkelere kıyasla telâfisi güç ağır yaralar almışlardır. Şüphesiz ki bu gruba ülkemizde dahildir.

Dünyamızın bu petrol kavgasında en önemli rolü uluslararası faaliyet gösteren belli başlı ünvanlara sahip çok milliyetli petrol şirketleri oynamaktadır. Bu çok uluslu şirketlerin tek hedefleri iktisaden zayıf olan ülkeleri sömürmek ve bu ülkeleri kendilerine sürekli pazar halinde tutmaktan ibarettir.

Hemen hatırlatmak isteriz ki, ülkemizde faaliyet gösteren Mobiloil, Shell, ve BP Şirketleri çok uluslu sömürücü şirketlerin birer dalı halinde çalışmaktadırlar, Şu şirketler Ülkemizde petrol arama, istihsal, sondaj, rafinaj, depolama ve pazarlama alanlarında 3500 Türk işçisi çalıştırmakta olup bunların tamamı Sendikamızca temsil edilmektedirler.

Kesin olarak belirtmek isteriz ki, Türk İşçi Hareketinin öncüsü Türk — İş Konfederasyonu ve onun en güçlü üyelerinden biri olan Petrol — İş Sendikası Ulusumuzun sömürülmesinin kesinlikle karşısında vaziyet almıştır.

Esasen Türk İşçi Hareketi başta petrol olmak üzere tüm yeraltı kaynaklarımızın Devlet eliyle işletilmesini ön gören kararını 24 ilkesi içinde saptamıştır.

Şu anda bütün Anayasal kuruluşlarımıza sesleniyoruz. Petrol konusunda Türk Ulusu geçmiş yıllarda çok acı çekmiştir. Bu acı hatıraları kısaca sıralamak gerekirse ulusca birleşerek petrollerimizi ve tüm yeraltı madenlerimizi Ulusumuzun refahına dönük bir anlayış içinde devletleştirmede sayın Ecevit Hükümetine destek olma görevimizi her türlü politik kaygılardan arınarak yerine getirmeliyiz.

Hatırlatmak isteriz ki, bağımsızlıklarına yeni yeni kavuşan ülkeler bile en cesur kararlarla petrol sorunlarını millileştirerek kesin çözümlere ulaştırmışlardır. Bağımsız ve özgürlük içinde yaşamayı prensip ittihaz eden her ulusun alacağı en şerefli karar bundan başka bir karar olamıyacağı hususunda mutlaka birleşmeliyiz.

Türk İşçi Hareketi ülkemizin bugünkü siyasi iktidarına Anayasamızın 39. maddesinin verdiği yetkiyi kullanarak çok uluslu şirketlerin tamamını (Mobiloil, Shell ve BP) uluslararası beynelmilel kurallara en haysiyetli şekilde uyarak bu yabancı şirketlerin hesaplarını sür'atle tasfiye etmelidir.

Türk İşçi Hareketi ham petrolün şu ya da bu ülkeden bir ölçüde 9.80 dolar veyahutta 11,80 dolar'a satın alınması şeklinde bir petrol davası tanımamaktadır. Dünya petrol fiatlarının yarın ki seyri üretici ülkeler tarafından her an değişmek ihtimali ile karşı karşıyadır. Bu nedenle Mobiloil ve BP şirketlerini ucuz petrol getirmeye zorlamak Hükümetimizin hakkı olmakla beraber Shell Şirketinin topraklarımızın altındaki öz petrolümüzü bize satarak ülkesine döviz çıkarması şeklindeki sömürüsü Türk İşçi Hareketi tarafından affı mümkün olmayan bir olaydır.

Petrol sorunumuza bu açıdan bakarak tüm yabancı şirketlerin tamamını hedef alan bir anlayışla bağımsız ve milli bir petrol politikası uygulanmasında Ulusumuzun sayısız yararları vardır.

16.3.1954 tarihinde 6326 sayılı petrol Kanunu çıkmış ve bu kanun bilâhare 6987 ve 6558 sayılı yasalarla muhtelif tedilâtlara uğratılmıştır. Ve son olarak ta 5.4.1973 tarihinde sözüm ona 1702 sayılı «PETROL REFORMU KANUNU» çıkartılmış olduğunu görüyoruz.

Esefle görüyoruz ki, hiç kimseyi suçlamak hedef olmamakla beraber bu yasalardan biri yani sonuncusu reform ünvanını iktisap etmiş olmakla beraber milli petrol sorunumuza Ulusumuz yararına en ufak bir katkı getirmemiştir.

Artık bütün dünya uluslarının menfaat kavgası haline dönüştürdüğü bir petrol sorununu basit manada anlamamıza imkân yoktur. Kamuoyumuz petrol davamızı kavramıştır. Ulusal kuruluşlarımızdan T.P.A.O. ve Petrol Ofisi birleştirilerek petrol arama, sondaj, rafinaj, depolama ve pazarlama

Kıdem tazminatı tasarısı Komisyonda kabul edildi

İşçilerin kıdem tazminatının her tam yıl için 15 günden 30 güne çıkarılmasını öngören kanun tasarısı Millet Meclisi Bütçe Komisyonu'nca kabul edildi.

Tasarının kanunlaşması halinde, İş Kanunu'na tabi işyerlerinde çalışanlardan hizmet akitleri muvazzaf askerlik, yaşlılık, emeklilik ya da malûllük aylığı almak amacıyla feshedilenler işverenden her tam yı' için 30 günlük ücretleri tutarında kıdem tazminatı alacaklar.

Akdin ölümle son bulması ya da kanunda belirtilen durumlar dışında işverence feshedilmesi halinde de işçilere aynı esaslara uygun olarak tazminat ödenecek.

Tasarıya göre, işçilerin kıdemleri, hizmet akdinin devam ettiğine ya da aralıklarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın hesaplanacak. Bu hesapta işçinin ayni işyerinde ya da değişik işyerlerinde çalıştığı süreler gözününde tutulacak. Ancak aynı kıdem süresi için bir defadan fazla tazminat ödenemeyecek. Tazminat işçinin ölümü halinde kanuni mirasçılarına verilecek.

Komisyon'da ayrıca bu hakların gemi adamlarına da tanınması amacıyla Deniz—İş Kanunu'nda değişiklik yapan bir tasarı da kabul edildi.

gibi petrol endüstrisi işletmeciliğini her seviyede yapabilecek teknisyenlere sahiptirler.

Bu kuruluşlarımızın bir «Holding» haline getirilmesi şarttır. Yıllar boyu sözü edilen bu holding çok uluslu şirketlerin kullandıkları akıl almaz taktiklerle bir türlü gerçekleştirilememiştir. Bu oyundan Ulusca kurtulmak ve menfaatimiz doğrultusunda petrollerimizi millileştirmek kararımızı ulusca oy birliğiyle alıp yüce Parlamentomuzda bütün dünyaya karşı oy birliğiyle onaylamalıyız.

Ulusca el ele verirsek yabancı şirketlerin tümünün tasfiyesinde malî gücümüz çok yeterlidir. Türk İşçi Hareketinin öncülüğünde başta Ataş Rafinerisi olmak üzere diğer yabancı şirket tesislerinin devralınmasında ödenecek para Almanya'da çalışan işçilerimizin Alman bankalarındaki milyarlarca markı hükümete malî güçlük çıkartmaksızın milli petrol davamız uğruna Türk—İş'in ikazı üzere halk sektörünün benimsendiği ülkemizde böylesine milli bir sorunun çözümlenmesinde içtenlikle kullanılacağı inancındayız. Hiç şüphe edilmemelidir ki Türk—İş bu kampanyayı açtığında Türk işçisinin milli şuurla vereceği bir karar başarı ile sonuçlanacaktır.

HAM PETROL İHTİYACIMIZ :

Ülkemizin her yıl 14.000.000 milyon ton ham petrole ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaç yaklaşık olarak yılda % 12 artmaktadır.

Buna mukabil ülkemizde tüm petrol şirketlerinin sarf ettikleri faaliyetlerin hasılası sonucu 3.500.000 bin ton ham petrol üretilebilmektedir. Bu rakkama göre ülkemiz ihtiyacının 10.500.000 tonu dış ülkelerden ithal edilmek mecburiyeti ile karşı karşıyadır. Ekonomimizin ayakta tutulabilmesi ve güçlenmesi bu petrolün ithali sonucunu doğurmaktadır.

Görülüyor ki adı geçen üç petrol şirketi ülkemiz alanında petrol arar görünmekte ve fakat asıl amaçları Türkiye'yi bu bahane ile kendilerine pazar olarak muhafaza etmektir.

Üstelik bu yetmiyormuş gibi 1964-1965 yıllarında beliren Kıbrıs ihtilâfı mızda jet yakıtlarımızın bir ihtiyaç olduğunu reddederek hükümetin Ataş rafinerisinin jet yakıtı imaline dönüştürmesine karşı çıkmışlardır. Bu arada zuhur eden Orta Doğu buhranı ve yaşadığımız şu günlerde Türk — Yunan ilişkilerinin son derece bozulması karşısında dahi zarar ediyoruz teranesi ile Ataş rafinerisini böylesine kritik bir dönemde yarı kapasiteye düşererek Ulusumuza karşı ikinci ihanetin en büyüğünü işleyen bu şirketlere karşı bu topraklarda özgürce yaşamak isteyen hiç bir yurttaş ve Anayasal kuruluşlardan hiç biri üçüncü ihaneti bekliyelimde ondan sonra tedbir alalım gafletin düşeceğine Türk İşçi Hareketi olarak inanmak istemiyoruz.

Mobiloil. BP ve Shell şirketlerinin istihdam politikaları da işsizlik içinde bulunan ülkemizde öteden beri aksak yürütülmektedir. Bir örnek vermek gerekirse üretilen ham petrolün 1/3 ünü elde eden milli kuruluşumuz T.P.A.O, 5.000 işçi istihdam etmekte ve bunu pazarlayan milli kuruluşlarımızdan Petrol Ofisi ise pazarlamada 5.000 yurttaşa iş vermiş olmalarına rağmen üç yabancı şirket üretimin ve tüketimin 2/3 sini paylaştıkları halde 3500 işçi istihdam ederek ülkemiz menfaatlerine ters orantılı bir faaliyet içinde bulunmaktadırlar. İki milli kuruluşumuzun 1/3 oranındaki üretim ve tüketim faaliyetleri ölçüsünde 10.000 yurttaş istihdamına mukabil iş hacmi içinde 3500 insan istihdam etmektedirler.

Milli petrolümüzün sıralaya geldiğimiz mahzurlar muvacehesinde istismarına kesinlikle son verme kararında bulunan Türk İşçi Hareketi başta kamuoyumuz olmak üzere Sayın Ecevit Hükümetine olanca gücümüzle sesleniyoruz.

Türk işçi hareketinin öteden beri içtenlikle benimsediği milli petrol davamızdaki kesin önerimizi Sayın Hükümetimize sunuyoruz.

Milli petrol davamız görüşümüz istikametinde hükümet programında yer almıştır. Başta milli petrolümüz olmak üzere tüm yeraltı kaynaklarımızın devlet eliyle işletilmesini Ulusumuz yararına buluyor petrol ve madenlerimizin millileştirilmesi doğrultusundaki her çabanızı peşinen destekliyeceğimizi taahhüt ediyoruz. Bu taahhüdümüz manevî olduğu kadar maddi yönden de söz konusudur.

Yıllarca sömürülmüş bulunan petrolümüzün sömürülmesine artık tahammülümüz yoktur. Başta Ateş rafinerisi olmak üzere Mobiloil, Shell ve BP Şirketlerinin tamamını Anayasamızın 39. maddesine dayanarak uluslararası haysiyet ve itibarımız doğrultusunda devletleştirme görevini ifa etmeniz tüm ulusumuzun alkışlayacağı tarihi bir olay olacaktır.

Bazı çıkar çevreleri içten ve dıştan bu asil davranışınızı sektedar etmek isteyebilirler. Ama şunu bilsinler ki Türk İşçi Hareketi özellikle bu konuda maddi ve manevî yönden olanca gücü ile Sayın Ecevit Hükümetini kesinlikle destekleyecek ve gafil çıkarcı çevrelerine karşı en şiddetli tepkiyi Türk Ulusu ve Türk İşçisi birlikte göstereceklerdir.

Adı geçen petrol şirketlerinin defter kayıtları üzerindeki maliyetleri esas alınmalıdır. Zira başta Ataş olmak üzere bu üç şirketin diğer tesisleri en azından üç defa kendisini amorti ettiği gibi yıllar boyu fakir Ulusumuzun sömürülmesine yol açan bu zararlar karşısında haklı oldukları hak oranının üstünde asla tâviz verilmemesini de destekleme şartlarımızdan biri sayıyoruz.»

SSK. 29'uncu Genel Kurulu başladı

Sosyal Sigortalar Kurumu 29 uncu Genel Kurulu 24-29 Haziran tarihleri arasında Ankara' da yapıldı.

SSK. Genel Kurulu Çalışma Bakanı Önder Sav'ın konuşması ile açıldı, daha sonra Türk-İş Genel Sekreteri Sadık Şide ve İşveren Konfederasyonu Genel Sekreteri Rafet İbrahimoğlu konuştu.

Dergimiz baskıya verildiği sırada SSK. Genel Kurulu devam ediyordu. Gelecek sayımızda Genel Kurul hakkında geniş haberimizi bulacaksınız.

"Göçmen İşçiler" Konferansında Türk-İş eşit muamele istedi

Türk—İş'in de üyesi bulunduğu, Ellibeş milyon işçiyi temsil eden Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) nun Cenevre'de düzenlediği «Göçmen İşçiler Dünya Konferansı» 3—4 Haziran tarihleri arasında yapıldı.

Konferansta, Türk—İş temsilcisi de hazır bulundu ve Batı Avrupa ülkelerinde çalışan Türk işçilerinin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarını ele alarak «eşit muamele» yapılmasını istedi.

Yabancı ülkelerde çahşan işçilerin karşı karşıya bulunduğu çeşitli ekonomik ve sosyal sorunların el alındığı konferansta, Türk—İş temsilcisi, ülkelerin tam istihdam politikası uygulamalarını istedi.

TÜRK—İŞ «EŞİT MUAMELE» İSTEDİ

Ücrette, çalışma şartlarında, sosyal yardımlarda; sosyal güvenlik ve sigorta haklarından ve yeni iş olanaklarından yararlanmada, meslekî eğitim ve terfi olanaklarında yabancı işçilere farklı muamele yapılmamasını isteyen Türk—İş temsilcisi, göçmen işçilerin haklarını düzenleyen ikili ve çok yanlı anlaşmaların hazırlanması, yürütülmesi ve denetimine işçi kuruluşlarının katılmaları gereğini belirtti.

Batı Avrupa ülkeleri ve Avustralya'da çalışmakta olan Türk işçilerinin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarını da ele alan Türk—İş temsilcisi, göçmen işçilerin istismar edilmelerinin önlenmesinin, işçi gönderen ve işçi kabul eden ülkeler sendikalarının ortak çabasına bağlı olduğunu belirtti.

«ZORUNLU GÖÇ» VE TAM ÇALIŞTIRMA POLİTİKASI

İşçi göçünü hızlandıran etkenlerin incelendiği konferansta, başta gelen etkenin işsizlik sorunu olduğu kaydedilerek, ekonomik güçlüklerin gidere rek «zorunlu» kabul edilebilecek bir çeşit göç hareketine yol açtığı, bunun ciddi bir endişe kaynağı olduğu üzerinde görüş birliğine varıldı.

Zorunlu göçün önlenmesi gereği üzerinde de durulan konferansta, Türk-İş temsilcisi, «ülkelerin tam istihdam politikası» uygulamalarını istedi.

KONFERANS ÇALIŞMALARI

Yabancı işçi çalıştıran ülkelerin bu imkânlardan büyük yararlar sağladığı kaydedilen konferansta, çoğu ülkelerin bu yolda gayri safi milli hasılasını artırdığı, işçi bulmakta güçlük çekilen çeşitli sektörlerde sıkıntıya düşülmediği, böylece ekonomik büyümenin hızlandırıldığı açıklandı.

Tüketim durumunda olan yaklaşık 8 milyon göçmen işçinin, yaşadıkları ülkede piyasayı hareket halinde tutan önemli bir faktör olduğu belirtilen konferansta, tüketim yoluyla vatanlarında yaşayan ailelerine gönderdikleri mallarla bu işçilerin çalışmakta oldukları ülkelerin ihracat gelirlerini artırmakta olduğu kaydedildi.

Konferansta, yabancı işçilerin çalıştıkları ülkede rağbet görmeyen kirli, düşük ücretli ve tehlikeli işlerde çalıştırılmalarının sakıncaları üzerinde de önemle duruldu.

İŞÇİ GÖNDEREN ÜLKELERİN SORUNLARI

Göçmen İşçiler Dünya Konferansında, işçi gönderen ülkelerin sorunları üzerinde önemle duruldu, işçi göçünün bu ülkelerde, geçici bir süre için de olsa, işsizliği azalttığı, döviz gelirlerinde artış yarattığı ve özellikle Akdeniz ülkelerinde bu gelişmenin ekonomiyi sıçrama noktasına ulaştırıldığı belirtildi.

İşçi gönderen ülkelerin göç nedeniyle ekonomik yararlar yanında problemlerle de karşılaştığı açıklanan konferansta, buna örnek olarak bu ülkelerde geniş ihtiyaç duyulan kalifiye işgücünün kontrolsuz akımı gösterildi.

TEDBİRLER

Konferansta göçmen işçiler konusunda şu tedbirlerin alınması istendi.

— Yabancı işçi çalıştıran ülkeler konut sorununu çözümlemelidirler.

— Yabancı işçilerin o ülkelerde oturma izinlerine ilişkin formaliteler asgariye indirilmeli, hukuki uyuşmazlıklar çözümlenmelidir.

Türk—İş Bölge Temsilcileri Haziran ayı sonlarında Türk—İş Genel Sekreteri Sadık Şide'nin başkanlığında bir toplantı yaptılar.

Bölgelerindeki sendikal çalışmalar gözden geçirildi ve önümüzdeki dönem ele alınacak konular saptandı.

Resimde yedi Bölge Temsilcisi Türk—İş Genel Sekreteri Sadık Şide başkanlığında toplantıda görülüyor.

— Yabancı işçilerin işledikleri suçlardan ötürü o ülkelerden çıkarılmalarında bağımsız mahkemelerin kararları dikkate alınmalı, yurt dışına çıkarma işleminin idari makamlarca yürütülmesi halinde işçiye bu karar aleyhine mahkemeye başvurma hakkı verilmelidir. Çıkarma kararma mahkemede itiraz halinde, karar kesinleşinceye kadar işlem askıya alınmalı karar kesinleştikten sonra da belirli bir süre tanınmalıdır.

— Yabancı işçiler, çalıştıkları ülkelerin konuşulan dilini öğrenmeleri için kurslara gönderilmeli, ve bu çalışma saatleri içinde yapılmalıdır. Dil öğrenimi sendikaların işbirliği ile yürütülmelidir.

— Çok sayıda yabancı işçinin çalıştığı işyerlerinde tercümanlar bulundurulmalıdır.

— Yabancı işçi çocukları, bulundukları ülkenin eğitim olanaklarından hiçbir ayrıma uğramaksızın yararlandırılmalı, okullarda kendi dilleri özel ders olarak verilmeli, yabancı ülkelerde tamamlanan öğrenim, kendi ülkelerinde de geçerli olmalıdır.

— İşçi gönderen ve yabancı işçi çalıştıran ülkeler arasında, işçi sorunlarını ayrıntıları ile çözümlemeye yönelik iki taraflı tercihan çok taraflı anlaşmalar yapılmalı ve bu anlaşmaların hazırlanması, yürütülmesi ve denetiminde işçi kuruluşlarına yetki tanınmalıdır.

Konferansta, Türk—İş'i Dış İlişkiler ve Ekonomik Araştırma Merkezi Müdürü Şanar Tayşi temsil etti.

Türk-İş/ILO ortak Kooperatifçilik semineri yapıldı

Türk—İş ile Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO) nın ortaklaşa düzenledikleri «Kooperatifçilik» semineri 28—31 Mayıs tarihleri arasında Ankara'da yapıldı.

Türk—İş'e bağlı Milli Sendika ve Federasyonlara mensup yöneticilerin katıldığı seminer, Türk—İş Genel Başkanı Halil Tunç'un yaptığı bir konuşmayla çalışmalarına başladı. Konuşmasında gelişmiş ülkelerde, kooperatiflerle sendikaların çeşitli alanlarda tam bir işbirliği içinde çalıştıklarını, Türkiye'de ise bu durumun henüz etkin biçimde gerçekleştirilemediğini söyleyen Halil Tunç, işçinin ekonomik ve sosyal bakımından korunması için sendika—kooperatif işbirliğinin kaçınılmaz olduğuna değinerek şöyle dedi:

«Toplu sözleşme dışında kalan faaliyetler arasında ekonomik yarar temini açısından kooperatifler çok önemli bir yer tutmaktadır. Hatta toplu sözleşmelerle elde edilen ücret artışlarının, fiyat artışlarından fazlaca etkilenmelerini önlemek bakımından kooperatifler bir anlamda toplu sözleşmelerin ekonomik yönden tamamlayıcı unsuru olma özelliğini taşımaktadırlar.»

HALİL TUNÇ ve K. ÖZDEMİR SEMİNERDE
Kooperatifçilikte örgütlenme

Türk—İş Genel Başkanı konuşmasında, kooperatifçi yetiştirecek ve halkımızın kooperatifleşme bilincini geliştirecek kooperatif okulları açılmadıkça, kooperatiflerin denetim ve eğitim sorunlarını ndevam edeceğini öne sürdü.

Halil Tunç Halk Sektörü konusunda da şunları söyledi :

«Halk sektörü, küçük ölçekli üretimde bulunanlarla, işçilerle memurların birikim ve üretim olanaklarını, halkın yönetiminde ve sektörel bir bütünlük içinde harekete geçirmek ve bu yaklaşımla ekonomik gelişmeyi hızlandırmak amacıyla kurulacaktır. Toplumu, köylü, esnaf ve sanatkâr, işçi ve memur kesimlerinin, üretim süresine daha etkin olarak katılması ile bir taraftan ekonomik verimlilikte artış sağlanırken, diğer yönden de toplumsal yapıdaha özgürlükçü bir öze kavuşmuş olacaktır. Halk sektörü içinde köysel kesimin dinamikleri olarak kooperatifler, işçi kesiminin temsilcisi olarak da sendikalar bulunacaktır. Halk sektöründe ayrıca, toplumsal ilişkiler büyük ölçekli işletmelerde çalışanların işletme ile ilgili kararlara etkin biçimde katılmaları, küçük ölçekli kuruluşlarda ise «kooperatif» örgütlere gidilmesi ile düzenlenebilecektir.

Türk İşçi Hareketi, geniş halk yığınları yararına alınan kararlar ve getirilen hizmetlerde daima hükümeti destekleyecektir. Halk sektörünün nihai amacı toplumsal kalkınmayı hedef aldığından, elbette bu girişimi de elden geldiği ölçüde desteklemiş olacaktır.»

Seminerin açılışında bir konuşma yapan Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı Temsilcisi Mr. Beringer de, Türk Hükümetinin kooperatiflerin

Uluslararası Çalışma Konferansı toplandı

Birleşmiş Milletlere bağlı Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) nın düzenlediği 59'uncu Uluslararası Çalışma Konferansı, Haziran ayı içinde İsviçre'nin Cenevre şehrinde toplandı.

Çalışma Konferansı'nda özellikle göçmen işçilerin korunmaları için gerekli tedbirler ve çok taraflı anlaşmalar konuları ele alındı. Konferansta, işçilerin meslek hastalıklarına karşı korunması ve yabancı işçi çalıştıran ülkelerin kanunlarına, ülkeye kaçak işçi sokanlara ceza verilmesini öngören hükümler sokulması konularında da çalışmalar yapıldı.

Uluslararası Çalışma, Teşkilatı'nın düzenlediği 59'uncu Uluslararası Çalışma Konferansı'na 108 ülke ve birçok uluslararası kuruluştan 1500 temsilci, danışman ve gözlemci katıldı.

İşçi—işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan Türk heyetinde işçi kesimini Türk—İş Mali Sekreteri Ömer Ergün, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Ethem Ezgü ile Türk—İş Hukuk Müşaviri Önder Aker ve Dış İlişkiler ve Dökümantasyon Merkezi Müdürü Şanar Tayşi temsil etti.

geliştirilmesiyle ilgili çalışmalarını yakından izlediklerini belirtti.

Uluslararası Çalışma Teşkilatı Bölge Temsilcisi Dr. Merani de, ekonomik ve sosyal yönden gelişmekte olan ülkelerde kooperatifçiliğin uygulanması gerektiğini söyledi.

Seminer çalışmaları sırasında, Samsun Senatörü Prof. Dr. Ziya Gökalp Mülâyim, «Türkiye'nin Şartlarına En Uygun Kooperatifler Hangileridir? Sendikalar Tarafından Yönetilecek Kooperatiflerin Başarılı Olma Şartları», ILO Genel Merkezi'nden Mr. Olson, «Çeşitli Kooperatifler ve Amaçları

«KOOPERATİFÇİLİK» SEMİNERİNİ İZLEYENLER
Çaba Kooperatifçiliğin gelişmesi

(Sendikalar ve Kooperatif Faaliyetleri, Sendikalar İçin Kooperatifin Önemi»; ILO Bölge Temsilciliği'nden Mr. Groman, «Tarım Kooperatifleri, ve Ev Sanatları — İsrail Tecrübesi—»; T. Halk Bankası Genel Müdür Yardımcısı Harun Pastanoğlu, «Kooperatifler Bankası, İşçi Bankası (Tüketim Kooperatiflerinin Finansmanı)»; Ege Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Oğuz Çataloğlu, «Türkiye'de Konut Sorunu ve Yapı Kooperatifleri»; Türk—İş Genel Eğitim Sekreteri Kaya Özdemir, «Türk-İş'in İYAK Projesi ve Amaçları» konularında birer bildiri sundular ve soruları cevaplandırdılar.

Seminerin son günü de «Sendikaların Kooperatifçilik Faaliyetleri, —Aksayan Yönleri ve Çözüm Yolları—» konulu genel bir tartışma yapıldı.

GREVLER

Tarım-İş'in D.Ü.Ç.'deki grevi anlaşmayla bitti

Türkiye Tarım—İş Sendikasının, Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne bağlı 16 işyerinde kademeli olarak başlattığı grev, 21'inci gününde anlaşmaya varılarak kaldırıldı. İşverenin Uzlaştırma Kurulu kararını kabul etmemesi üzerine alınan grev kararı 16 Mayıs'ta 10 işyerinde uygulanmaya başladı. Daha sonraki günlerde kademeli olarak 6 işyerinin de katılmasıyla 16 işyerinde sürdürülen grev, 5 Haziran günü D.Ü.Ç. Genel Müdürlüğünün Uzlaştırma Kurulu kararını kabul etmesiyle sona erdirildi ve 6 Haziran sabahı 8.250 tarım işçisi işbaşı yaptı.

Her gün milyarlarca liralık milli servetin zarar görmesine sebep olan, işverenin haksız tutumu karşısında başlatılan greve ilgili bakanlığın ve hükümetin ilgisiz kalması ve Türk — İş'in de desteklediği grevin bazı çevrelerce,

EZGÜ ve YAĞIŞAN
Tarım İşçisi yalnız değil

siyasi bir amaca yönelik hareket olarak kamuoyuna yansıtılmaya çalışılması üzerine Türk—İş Genel Başkanı bir demeç vererek, «Sorumluları anlayışa, basirete ve grevlerin yaygınlaşmasını önleyecek bir çaba içine girmeye davet ediyorum.» dedi.

HALİL TUNÇ'UN DEMECİ

Türk—İş Genel Başkanı'nın demeci şöyledir :

«Türk—İşe bağlı Tarım — İş Sendikamızın Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne bağlı bazı işyerlerinde uygulamakta olduğu grevlerle ilgili olarak kamuoyunun bilmesi gereken önemli konuları açıklamak zorunluluğu doğmuştur.

Türk İşçi Hareketi koalisyon hükümetini desteklediğini çeşitli zamanlarda ve tüm yetkilileri aracılığıyla açıklamış bulunmaktadır. Son zamanlarda bazı toplu iş sözleşmesi uyuşmazlıkları nedeniyle uygulanmasına başlanılan grevlerin hükümeti yıpratma amacıyla yapıldığı söylentileri çıkartılmakta ve bu söylentiler bazı basın organlarında da yer almış bulunmaktadır. Şurası kesinlikle bilinmelidir ki, hükümetin desteklenmesi işçilerimizin hak ve menfaatlerinden taviz verilmesi anlamına asla gelemez.

İster kamu kesimi olsun, ister özel kesim olsun ve iş başında bulunan hükümetler hangi siyasi partilerden oluşursa oluşsun, Türk İşçi Hareketi, işçilerimizin hak ve menfaatlerinin söz konusu olduğu yerde asla taviz vermeyecektir.

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne bağlı bazı işyerlerinde uygulanmakta olan Tarım—İş grevleri de, Türk İşçi Hareketinin taviz veremeyeceği hak ve menfaatlerin verilmemesinden ve uzlaştırma kurulu kararının kabul edilmemesinden doğmuştur. Nitekim Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü daha önce temsil kabiliyeti sınırlı küçük bir sendikayla imzaladığı toplu iş sözleşmesini kabul etmesi için Tarım—İş Sendikamızı zorlamağa başlamış, kendi tayin ettiği tarafsız aracısının da katılmasıyla uzlaştırma kurulunun oy birliğiyle aldığı çok cüzi farklar getiren kararlarını kabul etmeye yanaşmamıştır.

Bu durum karşısında Tarım — İş Sendikamızın greve gitmesi kaçınılmaz hale gelmiş ve grev uygulamasına başlanmıştır. Grevler devam ederken son yıllarda terkedilen bir metod denenmek istenmiş ve Altınova Devlet Üretme Çiftliğinde grevci işçiler askeri birlikler aracılığı ile yıldırılmak istenmiştir.

Milletimizin göz bebeği şanlı ordumuzun mensuplarıyla işçileri karşı karşıya getirmek tehlikeli bir davranıştır. Genel Müdürün vurdumduymazlığı ve küçük bir sendikayla imzaladığı toplu sözleşme şartlarını Tarım — İş'e kabul ettirme arzusu, Türk — İş topluluğu tarafından asla kabul edilmeyecektir.

Hükümet protokolünde yer alan kıdem tazminatlarını 30 güne çıkarma tasarısının Meclise sevkedildiği bir sırada bu hususu dahi kabule yanaşmayan Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün tutumu karşısında Türk-İş, Tarım-İş grevlerinin yaygınlaştırılmasını hiç arzu etmemekle beraber uygun görmüştür.

Taraf tutarak güçlü ve işkolu yetkisini kazanmış Tarım—İş'in haklı grevlerinin etkisiz kalacağını sanmak safdillik olur. Herkesce bilinmelidir ki, bu haklı grevler Türk—İş topluluğu tarafından sonuna kadar desteklenecektir.

Genel Müdürün ısrar ve inadı, sosyal güvenlik haklarından büyük ölçüde yoksun Tarım İşçilerini asla yıldıramıyacaktır.

Uzlaştırma Kurulu kararının kabulüne ve diğer Tarım—İş mensubu olmayanlara da uygulanmasına rıza göstererek tüm Tarım işçilerinin Devlet Üretme Çiftliklerinde, ülkemizde giderek artan hayat pahalılığı karşısında biraz olsun rahat nefes almalarını arzulayanların isteklerini kabul etmemek, sosyal adalet duygusuyla bağdaşmaz.

İşçiden, ezilenden yana olduğunu iddia eden ve bunu yazılı metin haline getiren hükümetin uygulamasının da aynı paralelde olmasını istemek en tabii hakkımızdır. Tarım—İş'i yaygınlaşacak grevlerde sorumlu tutmaya hiç kimsenin hakkı yoktur. Anayasa ve yasaların verdiği bir hakkı önlemeye çalışmak ve azınlık sendikalarına şirin görünmek şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da hiç kimseye yarar sağlamıyacaktır.

Sorumluları anlayışa, basirete ve grevlerin yaygınlaşmasını önleyecek bir çaba içine girmeye davet ediyorum. Şurası unutulmamalıdır ki, Tarım—İş Sendikasının sözleşmesi kamu kesimindeki diğer sözleşmelerin barışçı yollardan çözümlenebilmesi için de bir anahtar olacaktır.

Tarım işçilerinin yalnız olmadıklarını ve yanlarında Türk—İş topluluğu-

DENİZ ULAŞ — İŞ GREVİ 2 AY ERTELENDİ

Deniz Ulaş — İş Federasyonu'na bağlı İstanbul Deniz Ulaş — İş Sendikasınca Denizcilik Bankası Genel Müdürlüğü'nün bazı bölümlerinde uygulanmasına karar verilen grev, Bakanlar Kurulu tarafından 60 gün daha ertelendi.

Sendika, Genel Müdürlüğün, deniz taşıtmacılığı işkoluna giren merkez büroları, ambarlar ve bütün gemilerinde uygulamak üzere bundan bir süre önce grev kararı aldı, ancak grev uygulamasına geçilmeden Bakanlar Kurulu grevi 30 gün erteledi.

nun bütünüyle yer aldığını bir defa daha açıklamakta yarar görüyorum. Umarım ki bu uyarım grevlerin yaygınlaşmasını önlemede ilgililerin daha sorumlu ve anlayışlı davranmaları için bir etken olsun...»

Ancak Haziran ayının ilk günlerinde de, yapılan görüşmeler ve grevin anlaşmayla son bulması için gösterilen çabalar bir sonuç vermedi. Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün anlayış göstermemesi ve anlaşmaya yanaşmaması grevin sürdürülmesine sebep oldu.

B. YAĞIŞAN'IN BASIN TOPLANTISI

Her geçen günün milyonlarca liralık zararın çoğalmasına sebep olduğu D.Ü.Ç. grevini sürdüren Tarım—İş Sendikası Genel Başkanı Binali Yağışan 4 Haziran günü bir basın toplantısı düzenledi ve grev konusunda bilgi verdi. Bu arada yapılan suçlamaları da cevaplandıran Yağışan, Uzlaştırma Kurulu kararına uymayarak işçilerden 3.5 milyon lirayı esirgeyen işverenin, devleti 80 milyon lira zarara sürüklediğini öne sürdü. Tarım—İş Genel Başkanı ayrıca, iki çiftlikte ekilen tohumluk haşhaşın da bakımının yapılamaması halinde, Türkiye'nin 3 bin yıldan beri yetiştirdiği en iyi cins haşhaşın tamamen bozulacağını da söyledi.

Binali Yağışan grev hakkında ileri sürülen çeşitli iddiaları da cevaplandırdı ve Devlet Üretme Çiftliklerinde sürdürülen grevin, kesin olarak hükümeti yıpratma amacı taşımadığını ve hiç bir siyasi yönü olmadığını belirtti.

Aynı gün akşam Cumhuriyet Senatosu'nda bir konuşma yapan Türk—İş Genel Başkanı ve Kontenjan Senatörü Tunç şunları söyledi :

«İşçi hareketlerinin sorunlarını çözmede duygusal açıdan uzaklaşmak gereklidir. Türk İşçi Hareketi, grevi, son çare olarak kullanmıştır. Ülkenin bir kilo sütü dahi dökmeye imkânı yoktur. Bilâkis, ona ihtiyacı vardır. Bir hareket ne kadar haklı olursa olsun, bir siyasî görüşe sahipse, o görüş, buna başka yön verir. Sınıf kavgası vermeyen bir hareketin başarıya ulaşamayacağı ısrarla söylenir. Kurallara riayet edildikçe, sınıf kavgasına gidilmez.

D.Ü.Ç. konusunda acaba yasaların koyduğu kaidelere riayet edilmiş midir? Bu daima siyasî istismar konusu yapılmakta, «Türk—İş, hükümeti yıpratmak istiyor» denilmektedir. Türk İşçi Hareketi bugüne kadar grevlerde siyasî açıdan hareket etmemiştir. Türk—İş bunu istismar etmemiştir. Grev, bizim için son çaredir. Bir işyerinde iki sendika vardır. Biz de çok sayıda sendikadan şikâyetçiyiz. Bu kez, hiçbir yerde yapmadığımızı yaptık. On gündür. Tarım Bakanı'nı arıyorum, bulamadım. Sayın Başbakan'a izahat verdim. Bugüne kadar ses yok. Her halükârda grevlerin ertelenmesi yol değildir. Sütler sevkedilmedikleri için dökülmektedir. Biz hayvanların sağılması için talimat verdik.

Grevin politik istismar konusu yapılmasına, taraftar değilim. İşçi hareketinin tabiatında hırçınlık vardır. Türk İşçi Hareketi, hangi siyasî iktidar olursa olsun, onu desteklemeye hazırdır. Tarım Bakanı müdahale etsin, huzurunuzda söz veriyorum, bir saatte hallederiz. Genel Müdürle mutabakata vardık. Bakanın onayını alalım dedi. Ama 4 gündür Bakan'ı bulamıyoruz. Bu durumun sebebi işçi midir, yoksa umursamazlık içinde olan yetkililer midir?»

ANLAŞMA SAĞLANDI

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne bağlı 16 işyerinde sürdürülen grev, 5 Haziran günü işverenin Uzlaştırma Kurulu kararını kabul etmesiyle kaldırıldı.

Tarım—İş Sendikası ile D.Ü.Ç. Genel Müdürlüğü arasında işkolu sevi yesinde imzalanan toplu iş sözleşmesiyle, çalışanlara yeni malî ve sosyal haklar sağlandı.

BİR TARIM İŞÇİSİNİN ÇOCUĞU
Yediden yetmişe inançlı

Yeni sözleşmeyle elde edilen haklar şunlardır :

Ücretlere birinci yıl 400, ikinci yıl 400 lira zam yapıldı, kıdem tazminatı 25 günden 30 güne çıkartıldı, İşçilerin öğrenim gören çocukları için yılda 600 lira öğrenim yardımı yapılması kabul edildi. Çoban ve kahyalara, ücret zamlarından ayrı olarak ayda 75 lira, kır korucularına 50 lira ödenecektir. Söz leşme kapsamında olan işyerlerinde çalışan işyerlerinde çalışan mevsimlik işçilerin yevmiyelerine 475 kuruş zam yapıldı.

Bu arada, daha önce 25 lira olan çocuk zammı 30 liraya, 350 lira olan **doğum yardımı 400 liraya, 3500 lira olan ölüm defin masrafı 5000 liraya ve** 600 lira olan elbise parası 875 liraya yükseltildi. Ayrıca yıllık ücretli izinler 3 gün artırıldı, giyim yardımı dışında bekçi ve odacılara yılda bir takım elbise verilmesi kararlaştırıldı. İşveren işçilere günde 3 öğün ücretsiz yemek vermeyi taahhüt etti.

Bütün bunların dışında, çalışanların sağlık ve sosyal güvenliklerini garanti altına alan yeni bazı haklar da sözleşme ile kabul edildi.

★

LİMAN İŞÇİLERİ GREVE GİDİYOR

Türkiye Liman ve Kara Tahmil ve Tahliye şçileri Sendikası (Likat—İş) ile uzun bir süreden beri TCDD ve Denizcilik Bankası Genel Müdürlükleri arasmda devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmelerinden olumlu bir sonuç alınamadığı için uyuşmazlığa gidildi. Bu konuda bir açıklama yapan Likat—İş Genel Başkanı Ahmet Kurt şunları söyledi :

«TCDD ve Denizcilik Bankası Genel Müdürlükleri ile Sendikamız arasında 5 aydanberi devam eden Toplu İş Sözleşmesi görüşmeleri olumsuz şekilde sonuçlandığı için uyuşmazlığa gidilmiş ve gerekli Kanuni işlemler yerine getirilmiştir.

Uyuşmazlığın temel konularını, ücrete ilişkin hususlar, sosyal haklar ve istihdam sorunları teşkil etmektedir. Bundan önceki dönemlerin çok üstündeki fiyat artışlarına uygun olarak, 1974 yılında bağıtlanmış emsâl Toplu Sözleşmeler doğrultusundaki zam taleplerimiz ve Liman hizmetlerinin muvakkat

AHMET KURT
Likat — İş Genel Başkanı

işçiler veya Taşaronlar tarafından takviye edilerek yürütülmesi yolu tercih edilen düzensiz ve yetersiz istihdam şeklini ıslah tekliflerimiz, yukarıda isimleri yazılı İşveren Kuruluşlar tarafından kabul edilmediği için uyuşmazlık tutanağının tanzimi zorunlu olmuştur.

Uzlaştırma safhasında da olumlu bir sonuç alınmadığı taktirde, barışçı yollardan çözümlenemiyen problemlerimizin, yasal hakkımız olan Grev yolu ile halline çalışacağı doğaldır.

İnancımız odur ki, aklı selimin şaşmaz prensipleri bu defa da galip gelecek ve haklılığımız yetkililerce kabul edilerek, uyuşmazlıklar en kısa zamanda karşılıklı anlayış ve milli çıkarlarımız doğrultusunda sonuca bağlanacaktır.

Şunu da ilâve etmek isterim ki, bizce çok iyi bilinen malum hedeflerine ulaşmak için Türk İşçi Hareketlerine her türlü yakıştırmayı mubah görenlerin gerçeklerden uzak beyanlarında ifade edildiği gibi girişimlerimizin hiç bir siyasi amacı yoktur. Tek hedefimiz yer altında çalışanlardan sonra en ağır ve tehlikeli hizmetleri gören ve bu arada her yıl yüzlerce iş kazası sonunda hayatlarını kaybeden veya sakat kalan üyelerimizin sadece güçlü bir emek faktörü değil, toplumun bir parçası olarak insan haysiyetine yaraşır bir yaşam düzeyine ulaşması ve sosyal dengenin sağlanmasıdır.

Bu meşru mücadele, özellikle konuların en basit detayına inmek lüzumunu hissetmeden ve maksatlı olarak «Mevcut siyasi kadronun yıpratılması amacına dönük bir girişim olarak» saptanmak istenirse önce kendi kendini inkâr sonra da en hafif tabirle gaflet ve Türk İşçi Hareketine ihanet olur...

Sendikamız, gücünün ağırlığına, haklılığının inancına ve sorumluluğun bilincine müdrik olup, hiç bir tesir ve tahrikin etkisi altında kalmadan Türk — İş ilkelerine bağlı olarak inandığı yolda yürümeye kararlıdır.»

Türkiye'nin, başta İstanbul, Mersin, İskenderun, Samsun, Trabzon, Giresun, Derince olmak üzere 17 büyük limanında çalışan 10 bin işçiyi ilgilendiren bu uyuşmazlığın çözümü için çalışmalar devam etmektedir.

SÖZLEŞMELER

Şeker - İş'in Sözleşmesi

Türkiye Şeker Sanayi İşçileri Sendikası (Şeker—İş) ile Türkiye Şeker Sanayii A.Ş. arasında 5 aydan beri devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri anlaşmayla sonuçlandı ve 20 binden fazla işçiye yeni haklar sağlayan toplu iş sözleşmesi imzalandı.

Şubat ayından beri devam eden görüşmelerde bir ara anlaşmazlığa düşüldü ve görüşmelerin kesilme tehlikesiyle karşılaşıldı. Ancak şeker üretim sezonunun yaklaşması ve Türkiye'nin içinde bulunduğu yerli şeker sıkıntısı nedeniyle, anlaşmazlık uyuşmazlığa gidilmeden çözümlendi.

İmzalanan sözleşmeye göre, işçilerin yevmiyelerine birinci yıl için 25, ikinci yıl için 20 lira zam yapılacaktır ve sözleşme 1 Şubat 1974 tarihinden itibaren geçerli olacaktır. Kadrosuz daimi yardımcı işçiler 24 lira zam alacaklar. Sözleşme hükümlerine göre gece mesai ücretleri yüzde 25 artırıldı ve makina fabrikalarında çalışanların prim-

leri de yükseltildi. Bunların dışında işçilere çeşitli sosyal haklar tanındı.

★

PETROL — İŞ. ETİBANK'LA ANLAŞTI

Petrol—İş Sendikası, bir süredir devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sonunda Etibank'la anlaşmaya vardı ve Bandırma'daki Boraks, Asit borik ve Sülfirik Asit Fabrikalarında çalışan işçiler adına toplu iş sözleşmesini imzaladı. 950 işçiye yeni haklar sağlayan iki yıllık sözleşmeye göre işçilere birinci yıl için 20, ikinci yıl için 20 lira olmak üzere toplam 40 lira ücret zammı alındı. Bu arada günde 5 lira olan yemek parası 10 liraya, 25 lira olan çocuk parası 30 liraya çıkartıldı. Ayrıca elbise, kundura ve yakacak için yeni haklar sağlandı.

Sözleşmenin imza töreninde bir konuşma yapan Petrol—İş Genel Başkanı İsmail Topkar, toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin karşılıklı saygı ve anlayış havası içinde sonuçlanmasından duyduğu memnuniyeti ifade ederek özellikle sülfirik asit üretiminde çalışanlar için sözleşme ile getirilen iş güvenliği hususlarına uyulması dileğinde bulundu.

Törende konuşan Etibank Genel Müdürü Nezihi Berkkan da, artan hayat pahalılığı karşısında işçiye verilen hakların tam anlamıyla tatminkar sayılamıyacağını, ancak müessesenin imkanlarının azamisinin kullanıldığını söyledi ve daha iyi haklara, işçinin de üretimin artırılması konusunda göstereceği çabalar sonunda ulaşılabileceğini söyledi.

★

40 BİN KARAYOLU İŞÇİSİ YENİ HAKLAR KAZANDI

Yol—İş Federasyonu, Karayolları Genel Müdürlüğü ile 3 aydan beri sürdürdüğü görüşmeler sonunda, 40 bin karayolu işçisi adına toplu iş sözleşmesi imzaladı.

İmzalanan toplu iş sözleşmesiyle karayolları işçilerinin yevmiyelerine birinci yıl için ortalama 23, ikinci yıl içinde ortalama 10 lira zam sağlandı. Ayrıca bütün işçilerin yemek ücretleri 9, çocuk zammı ise 35 liraya çıkartıldı. Yılda bir defa 500 lira yakacak yardımı alacak olan işçilerin kıdem tazminatı da 30 güne çıkartıldı.

Sözleşmede yer alan çeşitli sosyal yardımların yanında, 8 yıllarını doldurun işçilere kıdem tazminatına ek olarak 100 günlük çıplak ücretleri üzerinden bir ödeme yapılması da kabul edildi.

★

HAVA—İŞ USAŞ'LA SÖZLEŞME İMZALADI

Türkiye Sivil Havacılık Sendikası (Hava—İş) ile Usaş Uçak Servis Şirketi arasındaki toplu iş sözleşmesi imzalandı.

İmzalanan toplu iş sözleşmesiyle, transit havaalanlarında yer hizmetlerini gören işçileri maaşlarının yüzde 35'i kadar zam sağlandı.

İşçiler bu zammın dışında birinci yıl 250, ikinci yıl da 250 lira olmak üzere toplam 500 lira aylık ücret artışı aldılar.

Hava—İş'in bu sözleşmesinden İstanbul, Ankara, İzmir, Adana ve Antalya havaalanlarında görevli işçiler yararlanacaklar.

●

MADEN FEDERASYONU'NUN SÖZLEŞMESİ

Türkiye Maden İşçi Sendikaları Federasyonu, Gediz bölgesinde bulunan 4 maden işletmesinde sürdürdüğü toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşmaya vararak, toplu iş sözleşmesini imzaladı.

2 bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi ile işçilere, ücret zamları ve yeni sosyal haklar sağlandı.

Maden Federasyonu'nundan yapılan açıklamaya göre, bu iş yerlerinde yer üstünde çalışan işçilere 21, yer altında çalışanlara ise 24 lira ücret zammı yapıldı. İşçiler ikinci yıl için 16 lira zam alacaklar. Ayrıca usta kasacı, vinççi gibi görevlilere 3, vardiya şefi, baş puantör ve baş çavuşlara 5 lira sorumluluk zammı sağlandı.

Bu iş yerlerinde çalışan işçilerin kıdem tazminatları 30 güne çıkartıldı ve yemek bedeli ise günlük 8 liraya yükseltildi. İşçilerin yüksek öğrenim gören çocukları için her ay 50 lira ödeme yapılacak.

BASIN—İŞ ETİBANK'LA ANLAŞTI

Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii şçileri Sendikası (Basın—İş) Etibank Basımevi'nde çalışan işçiler adına, Etibank Genel Müdürlüğü ile sürdürdüğü görüşmeler sonunda anlaşmaya vararak, toplu iş sözleşmesini imzaladı.

İmzalanan Toplu iş sözleşmesine göre, işçiler birinci yıl için 17, ikinci yıl için 17 lira olmak üzere iki yıl için toplam 34 lira zam aldılar. Ayrıca gündelik ücretlere 4 lira da ağırlık zammı alındı. Fazla mesai ücreti yüzde 50 den yüzde 65'e yükseltildi.

Kıdem tazminatının 30 gün olarak saptandığı sözleşmeye göre, işçilere her gün yemek verilecek yıllık izin sırasında yemek bedeli olarak 7 lira ödenecek. Yılda iki maaş ikramiyenin yanında, çocuk zammı 30 liraya yükseltildi ve her ay 30 lira aydınlatma parasıyla, yılda bir sefer 400 lira yakacak parası verilmesi kabul edildi.

Basın—İş ile Etibank arasında imzalanan toplu iş sözleşmesi sosyal haklar yönünden daha bir çok ileri hüküm getirdi.

●

YOL—İŞ FEDERASYONU'NUN SÖZLEŞMESİ

Yol—İş Federasyonu ile Bayındırlık Bakanlığı Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü arasında bir süreden beri devam eden toplu sözleşme görüşmeleri anlaşmayla sonuçlandı.

2500 işçiyi kapsayan anlaşmaya göre, ücretlere ilk yıl ortalama 23, ikinci yıl 10 lira zam sağlandı. Yemek parası 5 liradan 9 liraya, çocuk zammı 25 liradan 35 liraya yükseltildi. Yılda 500 lira yakacak parası, her işçiye yılda 1000 lira elbise kumaş bedeli, 600 lira dikiş parası sağlandı.

Ağır araç kullanan işçilerin almakta oldukları ücretlere ek, saat başına 3—5 lira ağır araç kullanma primi alındı. İşçilerin çoğunluğunun pozisyon dereceleri yükseltilerek, genel ücret artışlarına ek günde 2.25 — 6 lira zam alındı.

Ayrıca Federasyon'un sosyal dayanışma amacı ile kurduğu iş riski fonu için işverenden kesimekte olan yüzde 1 prim, yüzde 2 ye çıkartıldı.

Almanya'da Türk işçileri

İkinci Dünya Savaşından sonra başlayan ve günümüzde büyük bir hız kaydeden işgücü hareketi, Batı Avrupa ülkelerinde çalışan yabancı işçi sayısını bir hayli artırmıştır.

Bugün Batı Avrupa ülkelerinde çalışan yabancı işçi sayısı 4 milyonu aşmakta, işçi kabul eden ülkeler arasında da Federal Almanya başta gelmektedir.

Gelişmiş Batı Avrupa ülkelerindeki işgücü arzının, özellikle son on yılda işgücü talebini karşılayamaması sonucu meydana gelen bu akım, son bir yıl içinde, ekonomide başgösteren duraklama nedeniyle giderek azalma göstermiş, hatta durmuştur.

Yabancı işçi kabul eden Federal Almanya'nın, işçi alımını süresiz durdurması, işçi gönderen ülkeler arasında önemli bazı sorunlar yarattığı gibi, Almanya'da çalışan yabancı işçiler de çeşitli problemlerle karşı karşıya bulunmaktadır. Bu problemler, özellikle, yabancı bir ülkede çalışma, dil ve din farklılığı, törelerin değişik oluşu gibi nedenlere dayanmaktadır.

Bugün Federal Almanya'da en çok yabancı işçi çalıştıran ülkeler arasında Türkiye başta gelmektedir. Federal Almanya'da halen 970 bin Türk bulunmaktadır. Bunların 600 bin'i resmi kanallarla gidenler, 50 bin'i kaçak işçiler, gerisi de, işçi eş ve çocukları ile Almaya'da çalışmakta olan doktor ve diğer meslek sahipleri ve öğrencilerdir.

BİR ARAŞTIRMA

Alman İşçi Sendikaları Birliği (DGB) tarafından 1973 yılı sonunda yapılan bir araştırmaya göre, Federal Almanya'da doğan işçi çocuklarının sayısı 35 bin'i bulmuştur.

Türk işçileri arasında yapılan bu araştırma enteresan sonuçlar vermiştir.

Bu araştırmayı, dergimizin iki sayısında sunacağız.

G i r i ş

1973 yılında, Federal Hükümetin yabancı işçi celbini durdurduğu 23 Kasım 1973'e kadar Federal Almanya'daki vatandaşlarımızın sayısı artmaya devam etmiştir. Bu artışın büyük kısmını Almanya'ya yeni gelen işçilerimiz meydana getirmekte ise de, işçilerimiz arasında eş ve çocuklarını yanlarına getirtme eğiliminin kuvvetlenmesi ile, Almanya'da doğan Türk çocuklarının —ki 1973 yılında 35.000'i bulmuştur— bu gelişmede payı bulunduğu şüphesizdir.

Mevcut veri ve bilgilere göre, 1973 yılı sonunda Almanya'da bulunan vatandaşlarımızın yaklaşık olarak sayıları şöyledir :

Resmi işçi sayısı	600.000
Turist işçi sayısı	50.000
Çocuk sayısı	225.000
Çalışmayan işçi sayısı	80.000
Öğrenci	7.000
Doktor	1.300
Diğerleri	5.500
Toplam	968.800

Yaklaşık olarak 970.000'i bulan toplam vatandaş sayısının içinde en büyük grubu teşkil eden işçilerimizle ilgili belli başlı sorunlara değinmeden evvel resmi işçilerimizle ilgili en son istatistiki bilgilerin sunumunda fayda vardır :

A — Yabancı İşçiler

1. 1973 yılı Almanya'da yabancı işçi konusunun daha değişik bir açıdan ve daha farklı şekilde ele alınmağa başlandığı bir yıl olarak belirlenmiştir denilebilir.

Gerçekten, 1973 yılı ilkbaharında, yabancı işçi istihdamı konusunda Federal Hükümet bazı önemli prensip kararları almış, aynı yılın sonlarına doğru da yabancı işçi celbini durdurmuştu.

Söz konusu kararların önemli noktalarına işaret etmek de faydalı olacaktır: Federal Hükümete göre, Almanya'da yabancı işçi istihdamı ve yeni işçi getirilmesi, bundan böyle sadece ekonominin ve işverenin ihtiyacı açısından değil, aynı zamanda, belki de daha fazla olarak Almanya'nın enfrastrüktür yapısı ve kapasitesi ile yabancı işçilerin yaşama ve çalışma şartları da dahil sosyal zaviyeden değerlendirilecektir.

Federal Hükümet, aldığı prensip kararlarına uygun olarak evvelâ, yeni işçi celbini pahalılaştırmak sureti ile yabancı işçi akımını azaltmak ve bu suretle toplam yabancı işçi sayısını 2,5 milyon civarında tutmak istemiştir. Ancak, alınan tedbirlere rağmen, 1973 yılının ilk 10 ayında 215.000 yeni işçi getirtildiği görülmüş ve 1972 rakamını dahi geçen bu gelişme sonunda yabancı işçi sayısı 2,6 milyona yükselmiştir.

24 Kasım 1973 tarihinde ise, petrol krizi ihtimalinin de doğması ile Federal Hükümet, AET üyesi ülkeler dışındaki memleketlerden işi celbini durdurmuştur.

Federal Çalışma Bakanlığının 1973 yılında aldığı kararlardan biri de, yabancı işçilerin toplam sayısı ile milliyetlere göre dağılışını gösteren istatistiklerin yayınlanmasını durdurmasıdır. Bu sebeple işbu raporda 1973 yılına ait istatistiklerin tamamı geçen yıllarla mukayeseli şekilde verilememiştir.

2. Federal Almanya'daki yabancı işçi sayısı son 5 yılda aşağıdaki gelişmeyi göstermiştir. (*)

		Artış oranı
1969 :	1.501.409	% 37,2
1970 :	1.948.951	% 29,8
1971 :	2.240,793	% 15
1972 :	2.352.392	% 5
1973 :	2.595.000	% 10

Yukardaki rakamlar, Federal Almanya'ya celbedilen yabancı işçi sayısının tedricen azaldığını göstermektedir. Yabancı işçi sayısında 1972'de 112.000 ve 1973'de 198.000 artış kaydedilmiştir. (1973 yılı sonunda yabancı işçi sayısı 2,6 milyonu bulmuştur).

3. Son yıl zarfında erkek işçi sayısındaki artış şöyledir :

		Artış oranı
1969 :	969.000	% 26
1970 :	1.305.000	% 35
1971 :	1.607.000	% 23
1972 :	1.662.000	% 4

Aynı devre zarfında kadın işçi sayısı ise şu gelişmeyi göstermiştir :

		Artış oranı
1969 :	403.000	% 25
1970 :	559.000	% 38
1971 :	634.000	% 13
1972 :	691.000	% 9

Görülebileceği üzere, kadın işçi sayısındaki artış oranı da azalmakla beraber, azalma oranı erkek işçilerde daha fazladır.

4. 1973 yılı Ocak ayı sonu itibariyle Almanya'daki yabancı işçi sayısının milliyetlere göre dağılışı şöyle idi :

	Genel Sayı	Erkek	Kadın
Türkler	528.239	399.402	128.837
Yugoslavlar	466.128	316.149	149.979
İtalyanlar	409.689	306.346	103.343
Yunanlılar	268.096	151.215	116.881
İspanyollar	179.498	124.286	55.212
Portekizler	69.019	47.523	21.496
Faslılar	15.317	14.854	463
Tunuslular	11.162	10.172	990

5. 1973 yılının ilk 10 ayında (Ekim sonu) Federal Almanya'ya yeni getirilen 215.880 yabancı işçinin dağılımı şöyle olmuştur :

	Genel Sayı	Erkek	Kadın
Türkler	95.275	72.859	22.416
Yugoslavlar	59.179	44.787	14.392
İspanyollar	24.786	21.013	33.773
Portekizliler	24.759	20.091	4.668
Yunanlılar	4.501	2.873	1.628

(*) (Yıllık istatistikler her yılın Eylül ayı rakamlarıdır ve karşılaştırmalar bu rakamlar arasında yapılmıştır).

6. Federal Almanya'da çalışan yabancı işçilerin memleketlerine kesin dönüş oranları ise yıllar itibarı ile şu gelişmeyi göstermiştir :

1967 : % 46,3
1968 : % 21,3
1969 : % 15,4
1970 : % 16,3
1971 : % 14,9

B — Türk İşçileri

1. Genel Sayı

Federal Almanya'daki Türk işçi sayısı son 4 yılda şu gelişmeyi göstermiştir :

		Artış oranı
1965 :	244.335	% 59
1970 :	353.019	% 45
1971 :	453.145	% 28
1972 :	511.104	% 13
1973 :	605.000	% 16

(1973 yılı sonunda bu rakam takriben 600.000 dir)

1969 — 1972 arasında Türk işçi sayısında artış oranı % 110'dur.

Aynı oran Yugoslavlarda % 90; İtalyanlarda % 22, Yunanlılarda % 40; İspanyollarda % 30'dur.

2. Genel Toplam'a Oranı

Türk işçilerinin Federal Almanya'daki toplam yabancı işçi sayısına oranları şu gelişmeyi göstermiştir :

1969 : % 16,3
1970 : % 18,2
1971 : % 20,2
1972 : % 21
1973 : % 23,3

Aynı devre zarfında Yugoslav işçilerinin tüm yabancı işçi sayısına oranları sırası ile % 17,7; % 21,7; % 21,4; % 20 ve % 19,5 olmuştur. İtalyan, Yunan ve İspanyol işçilerinin oranları ise devamlı düşme göstermiştir.

3. Erkek İşçiler

Son 5 yıl zarfında Türk erkek işçi sayısı şöyle olmuştur :

	Sayı	Artış oranı
1969 :	190.762	% 60
1970 :	276.493	% 45
1971 :	355.787	% 29
1972 :	391.603	% 10
1973 :	460.000	% 15

4. Kadın İşçiler

Son 5 yıl zarfında Türk kadın işçilerinin sayısı aşağıdaki gelişmeyi göstermiştir :

	Sayı	Artış oranı
1969 :	53.573	% 56
1970 :	82.079	% 52
1971 :	97.358	% 18
1972 :	119.501	% 23
1973 :	140.000	% 15

Görüldüğü gibi son 5 yıl zarfında, özellikle son bir

yıl içinde Türk kadın işçi sayısındaki artış diğer milletlere nazaran daha fazladır. Bununla beraber, her milliyet itibari ile kadın—erkek işçi sayısı arasındaki oran Türk işçilerinden daha düşük olmakta devam etmektedir :

Türklerde	% 30
Yunanlılarda	% 76
Yugoslavlarda	% 45
İspanyollarda	% 43
İtalyanlarda	% 31

Federal Almanya'daki toplam yabancı kadın işçi sayısının erkek toplam işçi sayısına oran ise % 42 dir.

5. İşçilerimizin Federal Almanya'ya Geliş Nedenleri ve Yolları

a — Geliş Nedenleri

İşçilerimizin % 5,8'i işsizlik nedeni ile
% 27,9'u kazanç azlığı nedeni ile
% 45,5'i daha çok kazanmak için
% 7 'i başkalarının etkisi altında
% 3,9'u mecera saiki ile
% 0,6'sı tesadüfen

Almanya'ya gelmişlerdir.

b — Gelişteki mecburiyet :

İşçilerimizden % 25,3'ü mecburiyetle
% 60,4'ü mecburiyet ve kendi arzusu ile
% 14,3'ü istekleri ile

Almanya'ya geldiklerini ifade etmişlerdir.

c — Gelişi oluşturan etkenler :

İşçilerimizin % 42,4'ü kendi istekleri ile
% 15,3'ü akrabalarının tesiri ile
% 12,5' i Türkiye'deki arkadaşlarının tesiri ile
% 23,6'sı Almanya'da bulunan arkadaşlarının tesiri ile
% 1,4'ü Devlet kuruluşlarının isteği üzerine
% 1 'i reklâm üzerine,

Almanya'ya gelmişlerdir.

d — Türkiye'deki iş yerleri

İşçilerimizin % 46,4'ü fabrikalardan
% 32,3'ü küçük sanattan
% 21 'i tarım alanından

gelmişlerdir. Tarım alanından Almanya'ya en az işçi gönderen ülke Türkiye'dir.

e — İşçilerimizin menşei :

Federal Almanya'ya gelen işçilerimizin menşe bölgeleri itibariyle dağılımı şu gelişmeyi göstermiştir :

	1969	1970	1971
Marmara	% 20,3	% 21,4	% 22,4
Orta Anadolu	% 23,8	% 22,9	% 23,2
Kuzey Anadolu	% 16,1	% 16,7	% 13,8
Batı Anadolu	% 23,8	% 26,5	% 25
Doğu Anadolu	% 8	% 4,3	% 7,8
Güney Anadolu	% 8	% 8,2	% 7,8

(1972 ve 1973 yılında 1971 yılına ait oranların geçerli olduğu kabul edilebilir.)

Görüldüğü gibi, işçilerimizin büyük bir kısmı Marmara ve Ege bölgeleri gibi sınai bölgelerden gelmektedir.

f — İşçilerimizin geldikleri şehirler (*) :

Türklerin % 38'i nüfusu 100.000'den büyük; % 23,9'u 50.000 — 100.000; % 21,3'ü 20.000 — 50.000; % 9'u 10.000 — 20.000; % 3,2'si 5.000 — 10.000; % 1,9'u 2.000 — 5.000 nüfuslu yerleşme merkezlerinden gelmektedir.

Bu sonuçlar gözönünde tutulursa, işçilerimizin büyük kısmının köylerden değil, şehirlerden Almanya'ya geldiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

g — Geliş yolları :

Türk işçilerinin :

% 91'i İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile,
% 1,3'ü ismen istek üzerine,
% 7,7'si ise turist olarak Almanya'ya gelmişlerdir.

Turist işçi durumuna ilişkin yukarıdaki oran toplam Türk işçisine uygulanırsa, turist Türk işçi sayısının 45.000-50.000 olduğu neticesine varılabilir. Ancak turist işçi sayısının bu rakkamın çok daha üstüne çıkması da söz konusu olabilir.

Turist işçi oranı İtalyanlarda % 56,2 (AET dolayısı ile serbesti var), Yunanlılarda % 18,4; Yugoslavlarda ise % 6,5 tir.

İlginç diğer bir husus, ismen istek yolunun diğer ülkeler tarafından daha geniş şekilde kullanıldığı gerçeğidir. Gerçekten (*) İtalyanlarda % 10,7; Yugoslavlarda % 16,5; Yunanlılarda % 15,2 dir.

1971'de Almanya'ya celbedilen yabancı işçilerin % 45,4'ü, 1970'de ise % 37,4'ü ismen istek yolu ile gelmişlerdir.

1971 yılında 22.808 Türk işçisine mukabil, 51.000 Yugoslav, 19.000 Yunan, 16.000 İspanyol ve 9.000 Portekizli ismen istek suretiyle Almanya'ya getirilmişlerdir.

Görüldüğü üzere, bu yoldan en az yararlananlar Türk işçileri olmuşlardır .

h — İrtibat Bürosu kanalı ile gelenler :

Alman İrtibat Bürosu ve Türk İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığı ile Almanya'ya getirilen Türk işçi sayısı şu gelişmeyi göstermiştir :

1969	: 98.142
1970	: 95.865
1971	: 63.777
1972	: 62.394
1973	: 95.600

ı — Sağlık muayenesi

Federal Almanya'ya sevkedilmek üzere Türkiye'de sağlık muayenesine tabi tutulan işçi sayısı ise şöyledir :

	Muayeneye giren	Sevkedilen
1969 :	110.433	98.142
1970 :	112.033	95.685
1971 :	82.491	63.777

i — Alman İrtibat Bürosu

Halen Federal Almanya'ya işçi sevkiyatı İstanbul'da bulunan Alman İşçi İrtibat Bürosu kanalı ile yapılmaktadır.

Bu büroda çalışan personel kadrosu şu gelişmeyi göstermiştir :

1967	: 18
1968	: 82
1969	: 117
1970	: 139
1971	: 135

(*) (658 Türk işçisi arasında yapılmış anket neticesi)

(*) (ismen istek yapılan işçi oranı Türklerde % 1,3 iken)

1971 yılı itibarı ile en çok personel çalıştıran Alman Bürosu İstanbul İrtibat Bürosudur. 1971'de Yugoslavya'da 110, Yunanistan'da 45, İspanya'da ise 54 görevli mevcut idi.

6. İşçilerimizin Almanya'ya İntibakı ve Türkiye'ye Dönüş Eğilimi

a — Federal Almanya hakkında işçilerimizin bilgi durumu

Almanya'ya gelmeden evvel işçilerimizin:

% 25,7'si Almanya ve Alman halkı hakkında hiç bilgi sahibi değillerdir

% 60,3'ü az bilgi sahibiydiler

% 3,9'u çok bilgi sahibiydiler

Almanya hakkında bilgisi olan işçilerimiz bu bilgileri;

% 10,8'i okulda

% 0,7'si savaş dolayısıyla

% 64 'ü Almanya'daki arkadaşlarından

% 5' i resmi kurumlardan

% 2,2'si yayınlardan

% 3,6'si turistlerden

edinmişlerdir.

Türk işçileri Federal Almanya'ya gelmeden evvel kendilerine aşağıdaki hususlarda bilgi verilmesini arzu etmekte veya bunda zaruret görmektedirler :

İşçilerimizin,

% 78,3'ü Almanca öğretilmesini

% 0,7'si Mesken

% 7,2'si işyeri

% 11,8' i yaşama şartları

hakkında bilgi verilmesini istemişlerdir. Almanca öğretilmesinde zaruret görenlerin oranı Türklerde en yüksektir. Bu oran, işçilerimizin dil güçlüğünü açıklıkla ortaya koymaktadır. Bu oran, meselâ İtalyanlarda % 36; Yunanlılarda % 25; Yugoslavlarda % 15,3 tür.

Diğer yabancı işçi grupları iş şartları hakkında Türklerden daha fazla bilgi istemektedirler.

b — Mukavele şartlarını bilme durumu

Federal Almanya'ya gelmeden evvel imzaladıkları mukavelenin şartlarını bilme konusunda izlenim şöyledir :

İşçilerimizin,

% 59 'u mukaveledeki vaatlerden haberleri olmadığını

% 32,8'si vaatlerin tutulduğunu

% 5,7'si vaatlerin kısmen ifa edildiğini

% 2,5'i vaatlerin tutulmadığını

beyan etmişlerdir.

Mukavele esaslarını bilmeyenlerin oranı işçilerimizin arasında en fazladır. Keza, mukavele şartlarına riayet edilmediğini ileri süren Türk işçi sayısı da, diğer milliyetlere nazaran en azdır (Yunanlılarda % 20).

İşçilerimizin çoğunun mukavelelerini okumadan imzalamaları gerçeği üzerinde dikkatle durulması gerektiği şüphesizdir.

c — Yardımcı kuruluşlar :

Almanya'ya varışlarında Türk işçilerinin yardım gördükleri kuruluşlar veya şahıslar şunlardır :

% 38'i Vatandaşlarından

% 20'si Almanlardan

% 5'i Akrabalarından

% 4'ü Tercümanlardan

% 2'si Alman sosyal kuruluşlarından

% 2'si firmalardan

yardım görmüş,

% 30 ise hiç yardım görmemiştir.

ç — İşçilerimizin Federal Almanya'ya geliş maksadı :

Federal Almanya'ya geliş sebep ve emelleri yönünden Türk işçileri şu gruplara ayrılmaktadır :

İşçilerimizin,

% 90'ı Almanya'da daha çok para kazanmayı

% 1,3'ü daha serbest hayat sürmeyi

% 3,3'ü daha iyi bir hayat standardına ulaşmayı,

beklemektedirler.

Beklediklerini bulma imkânları bakımından işçilerimiz şu gruplara ayrılmaktadır :

% 4,6 Almanya'daki durumu beklediklerinden çok farklı bulmuşlardır

% 39,2 Kısmen farklı bulmuşlardır.

% 45,6 Bekledikleri gibi bulmuşlardır.

Beklediklerini bulamayan işçilerimizin,

% 62,7'si mesken

% 5,2'si halk

% 3,8'i ücret

% 3,3'ü kendilerine muamele tarzı

% 1,3'ü iklim

% 0,7'si hayat şartları

konularında hayal kırıklığına uğramışlardır.

Diğer milliyetlerle kıyaslanırsa, işçilerimizin mesken durumundan yakınanlar arasında birinci, ücret ve iş konusunda sonuncu durumda oldukları görülmektedir.

Beklediklerinden daha iyi bir durumla karşılaştıklarını bildiren işçilerimizin dağılımı ise şöyledir :

% 17,1'i kazanç seviyesini

% 26,7'si düzeni

% 12,4'ü hayat şartlarını

% 7,6'sı Alman halkını

% 6,7'si çalışma tarzını

özellikle beğenmişlerdir.

d — İşçilerimizin karşılaştıkları zorluklar :

İşçilerimizin karşılaştıkları zorluklar şunlardır :

% 62,7 çevreye uyum promlemleriyle

% 3,3 iş problemleriyle

% 5,2 mesken problemiyle

% 2,7 sosyal problemlerle

% 1,3 ailevi problemlerle

% 3,3 intibak zorluğu ile

% 0,7 vatan hasretiyle

% 0,7 işten çıkarılma kuşkusu ile

karşılaşmışlardır :

% 20,3 hiç bir zorlukla karşılaşmamıştır.

Yunanlılar dışında yabancı işçiler arasında en çok karşılaşılan sorun olarak anlaşma, yani dil zorluğu 1 ci sırada gelmektedir.

Hiç bir zorlukla karşılaşmadıklarını beyan edenlerin oranı İtalyanlarda % 29; Yugoslavlarda % 15 ve Yunanlılarda % 64 tür.

e — Çevrenin durumu :

Türk işçilerinin,

% 18,5'i yaşadıkları çevrenin kendilerini reddettiği

% 53 'ü ister istemez kabullendiği
% 26,5'i olumlu karşıladığı
izlenimindedir.

İtalyan ve Yunanlılarda çevre hakkında müsbet şekilde etkilenenler az, menfi yönde etkilenenler fazladır. Türkler iyi intibaları ile Yugoslavlardan sonra ikinci durumda dır.

f — Almanya'ya gelmekten pişmanlık :

Türk işçilerinin,

% 15,0'i başlangıçta pişman olmuşlardır.
% 10,7'si bazan
% 4,3'ü sık sık pişmanlık
duymaktadırlar.

% 69,3'ü Almanya'ya gelmiş olmaktan pişmanlık duymamaktadır

Pişmanlık duymayanların oranı Yugoslavlarda % 82. Yunanlılarda % 79; İtalyanlarda % 68 dir.

g — Vatan hasreti :

İşçilerimizin % 44,8 i devamlı şekilde; % 23,4 ü sık sık; % 22,1'i ekseriya; % 5,8'i bazan; % 1,9'u nadiren vatan hasreti çekmekte, % 1,9'u ise hiç çekmemektedir.

Almanya'daki şartları tam bilselerdi; işçilerimizin % 17,7 si gelmeyeceklerini; % 72 si mutlaka geleceklerini % 10,4 kararsız olduklarını beyan etmişlerdir.

h — Almanya'dan memnuniyet :

İşçilerimizin,

% 60.1'i Almanya'dan bir dereceye kadar memnun olduğunu

% 32,2'si çok memnun olduğunu

% 2,7'si hiç memnun olmadığını
beyan etmişlerdir.

En çok memnun olanlar arasında Türkler ve Yunanlılar, en az memnunlar arasında İtalyanlar yer almaktadırlar.

ı — Türkiye'den memnuniyet :

İşçilerimizin,

% 10,3'ü Türkiye'den hiç memnun olmadığını

% 66,1'i nisbeten memnun olduğunu

% 23,1'i çok memnun olduğunu
açıklamıştır.

Son oran Yunanlılarda % 39,2; İtalyanlarda % 20.5, Yugoslavlarda % 12,1 dir.

i — Değişiklik yapma arzusu :

İşçilerimizin % 5'i işlerini; % 1,4'ü ücretlerini; % 8,4'ü meskenlerini; % 4,2 si dil kurslarını; % 4,9'u hukuki durumlarını değiştirmek arzusunu izhar etmişlerdir. Durumlarını değiştirmek istemeyenlerin nisbeti Türkler arasında % 60'ı bulmaktadır. Bu sonuç, durumlarından şikâyetçi olanların oranının yüksekliği açısında oldukça ilginçtir. Zira, değişiklik istemeyenlerin oranı İtalyanlarda % 17; Yugoslavlarda % 6; Yunanlılarda ise % 9 dur.

İşçilerimizin % 76'sı çalıştıkları şehri değiştirmek istememekte; % 18'i bunu arzulamakta; % 7 si ise tereddüt etmektedir.

j — Anayurda izinle dönme eğilimi :

1971 yılında Türk işçilerinin % 63,2 si izin için memleketine gitmiştir. İzinle anayurda gidenlerin genel işçi sayısına oranı Yugoslavlarda % 80, İtalyanlarda % 79,3; İspanyollarda % 78,1; Yunanlılarda % 70,6 dır. İşçilerimizin bu konuda düşük nispete sahip olmalarını, uzaklık ve nakil vasıtaları eksikliği faktörleri ile izah etmek mümkündür.

İzinli işçilerimizin % 26 sı senede 2-3 defa; % 23'ü senede bir defa; 12'si senede 4-7 defa; % 2 si ise daha sık Türkiye'ye gitmişlerdir.

k — Yurt hasreti :

Nelerin Türkiye'de daha iyi olduğu sualini işçilerimiz aşağıdaki şekilde cevaplandırmışlardır :

% 29 'u iklim ve tabiat
% 41 'i Türk yemekleri
% 13 'ü her şey
% 5.4'ü maneviyat
% 4 'ü insanları
% 4,2'si yaşama şartları

En fazla neleri özledikleri sorusunu ise işçilerimiz şu şekilde cevaplandırmışlardır :

% 13 ailelerini
% 23 herşeyi
% 13 yemekleri
% 18 yaşama şartlarını
% 18 iklimi

l — Yurda dönüş eğilimi :

1971 yılında Federal Almanya'da çalışan yabancı işçilerin % 14,9'u memleketlerine kesin dönüş yapmışlardır. Aynı devre içinde yurda avdet eden Türk işçi sayısı ise 20.000 civarındadır. Bu durumda işçilerimiz arasında dönüş eğilimi genel temayülün çok altında kalmaktadır (% 4).

1971 yılında 71.000 Yugoslav, 70.000 İtalyan, 21.000 Yunan ve 23.000 İspanyol işçisi memleketlerine dönmüşlerdir.

Türk işçilerinin % 66,2 si Türkiye'ye ilk fırsatta dönmeyi arzulamakta, % 1,3'ü dönmek istememekte, % 32,4'ü ise avdetin zamanı yönünden kararsız bulunmaktadır.

İtalyanların % 8'i, Yugoslavların % 8'i ve Yunanlıların % 3'ü yurtlarına dönmeyi hiç düşünmemektedir.

Türkiye'ye dönmek isteyen işçilerimizin % 55'i Almanya'ya yeniden gelmek istemekte; % 30'u bilememekte; % 8'i gelmek istemekte, % 3,3'ü ise turist olarak gelmeyi arzulamaktadır.

m — Türkiye'de intibak sorunları :

Türk işçilerinin,

% 57,4'ü Yurda dönüşte mahdut zorluklarla karşılaşacakları

% 29,4'ü hiç bir zorlukla karşılaşmayacakları

% 10,5'i büyük zorluklarla karşı karşıya kalacakları görüşündedirler.

n — Türkiye'de yapmayı arzuladıkları iş :

İşçilerimizin yurda döndüklerinde şu işleri yapmayı planlamaktadırlar.

% 57,5 küçük işyeri kurmak veya iş yapmak
% 10,5 arsa satın almak
% 9,2 ev yapmak
% 8,5 iş arayacak
% 7,8 kararsız
% 3,3 yakınlarına bakmak

7. Aile durumu

İşçilerimiz medeni halleri itibari ile şu manzarayı arzetmektedir :

Erkek işçilerin % 86'sı, kadın işçilerimin ise % 78'i evlidir.

Evli erkek işçilerimizin % 46 sının eşleri Federal Almanya'da yaşamakta ve bu sonuncuların % 58'i çalışmaktadır. Evli kadın işçilerimizin % 85 inin eşi Federal Almanya'da bulunmakta ve bunların % 95'i çalışmaktadır.

Türk erkek işçiler arasında evlilik oranı diğer yabancı işçilere nazaran yüksek olmakla beraber, eşlerini yanında bulunduranların nisbeti diğer milliyetlere göre en düşük tür. Meselâ, eşlerini yanlarında bulundurma oranı Yunanlılarda % 81, İtanyanlarda % 71, Yugoslavlarda % 55 tir.

Keza eşlerini çalıştırma nisbeti de işçilerimiz arasında çok düşüktür. (Yunanlılarda % 84).

Söz konusu nispetler bakımından kadın işçilerimiz de yabancılar arasında sonuncu durumda iseler de, fark erkek işçilerimizdeki kadar büyük değildir.

Türk işçilerinin % 38'i 1-2 kişilik aile, % 10'u ise 3-5 kişilik aile üyelerini Almanya'da bulundurmaktadırlar. 5 kişiden fazla aile üyesi yanında bulunan işçilerimizin nispeti % 0.6 dır.

1968 de Federal Çalışma Kurumu tarafından yapılan araştırmada Türk işçilerinin % 7 sinin Almanlarla evli olduğu açıklanmıştır. Gemeinwohl'un sınırlı araştırmasına göre bu nisbet 1970'de % 0,6 dır. En yüksek oran İtalyanlarda (% 7,7), en düşük oran ise Türklerdedir.

Ailelerini getirtmek arzusu :

Türk işçilerinin,

% 49,2'si aile üyelerini Almanya'ya getirmenin lehinde,
% 10,4'ü başlangıçta getirmenin aleyhinde
% 9,7'si müteredditt
% 6,7si az aleyhte
% 17,2'si aleyhtedir

Aile üyelerini getirmek isteyenlerin oranı Türklerde en yüksektir. Bu oran Yugoslavlarda % 27 ile en düşüktür.

Türk işçilerinin,

% 22'si eşlerini
% 8'i ebeveynlerini
% 32'si diğer akrabalarını

Almanya'ya getirmek istemekte,

Türk işçileri için aile birleştirilmesini güçleştiren sebepler şunlardır :

İşçilerimizin,

% 18'i Alman makamlarının çıkardığı zorlukları
% 17'si mesken sorununu
% 12'si ailelerinin isteksizliğini
% 3'ü Almanya'da çocuk yuvasında yer bulamayışını
% 1'i lisan güçlüğünü
% 33'ü çeşitli sebepleri

zikretmiş, % 7'si bir zorluk bulunmadığını, % 8'i ise konu ile ilgilenmediğini söylemiştir.

Alman makamlarının çıkardıkları zorluktan en fazla Türkler ve Yunanlılar yakınmışlardır.

8. İşçi çocukları :

1972 yılı Mart ayında Federal Almanya'da 953.000 yabancı işçi çocuğu kaydedilmiştir. Bunlardan 257.000'i İtalyan, 195.000'i Türktür.

Türk çocuklarının yaş grupları şöyledir :

	Oran	Takribi sayı
6 Yaştan küçük	% 46	92.000
6 — 11 Yaş	% 22	44.000
11 — 16 »	% 17	34.000
16 — 21 »	% 15	30.000

Türk işçi çocuklarının % 28'i okula. % 6 sı çocuk yuvasına, % 3'ü meslek okuluna gitmekte, % 12 si ise çalışmaktadır.

Türk çocukları okula, yuvaya, devam etme veya çalışma oranları yönünden diğer yabancı işçilere kıyasla sonuncu durumdadırlar.

Erkek işçilerimizin % 42 si tek çocuklu, % 32 si 2; % 20 si 3 veya 4; % 6 sı 5 veya daha fazla çocukludur. Bu oranlar, yabancı işçilere ait ortalama nisbetlere uymakta ve meselâ İtalyanların daha fazla çocuk sahibi oldukları ortaya çıkmaktadır. Diğer milliyetlere nazaran, Türk işçilerinin daha çok çocuk sahibi olduğu izlenim ve iddiasının yanlış olduğu bu suretle anlaşılmıştır.

Türk işçilerinin % 17,7 sinin çocukları Alman okullarında, % 78,4 ü ise Türkiye'deki okullarda okumaktadırlar. Alman okulunda çocukları bulunan İtalyanların oranı % 33,3; Yugoslavların % 20,6; Yunanlıların ise % 43 dür. Yani en düşük oran yine Türklerdedir.

Türk işçilerinin % 53'ü çocuklarının Alman okulları na, % 43'ü ise Türkiye'deki okullara devam etmeleri gerektiği fikrindedirler.

Buna mukabil, işçilerimizin % 59'u çocukları için Alman okullarını, % 25'i Almanya'daki Türk sınıflarını. % 15'i ise her iki okulu tercih etmektedirler.

İşçilerimizin % 87'si çocuklarının Almanca öğrenmesi ni isterken. % 2'si buna karşı çıkmakta, % 11'i ise müte reddittir.

Alman resmî istatistiklerine göre, Alman okullarına devam eden Türk çocuğu sayısı 45.000 civarındadır. Halbuki mecburi öğretim seviyesinde (6-16 yaş) bulunan Türk çocuğu sayısı 80.000 dir.

Çocuk parası :

Alman mevzuatı gereğince 2 ve 2 den fazla çocuk sahibi olan işçilere bazı şartlar altında, çocuk parası ödenmektedir.

1970 yılında 103.224 Türk işçisi 291.688 çocuk için, 1971 yılında 143.955 Türk işçisi 379.910 çocuk için yardım almıştır.

1972 de çocuk yardımı alan Türk işçisi sayısı 167.120'ye, 1973 de ise 178.781'e yükselmiştir.

1973 yılında çocuk yardımı alan yabancı işçi sayısı aşağıda gösterilmiştir :

178.781	Türk
33.817	İtalyan
59.192	Yugoslav
17.283	İspanyol
14.516	Yunan
12.090	Portekiz
Toplam 325.126	

9. Türk İşçilerinin Yapısı

a — Tahsil Durumları :

Türk işçileri tahsil durumlarına göre şu gruplara ayrılmaktadır :

	Erkek	Kadın
Hiç okula gitmeyenler	% 7	% 18
4 yil süre ile okuyanlar	% 15	% 17
5 » » » »	% 53	% 40
6 » » » »	% 6	% 6
7 » » » »	% 5	% 5
8 » » » »	% 5	—
10 » » » »	% 5	—

Görüleceği gibi, erkek işçilerimiz kadın işçilere nazaran daha tahsilli durumdadırlar. En büyük grup olarak erkeklerin % 53'ü, kadınların ise % 40'ı ilkokul seviyesinde eğitim görmüşlerdir.

Diğer milliyetlerle mukayese edilirse, ilkokuldan sonra tahsil görenlerin oranının Türk işçilerinde daha düşük olduğu görülür.

b — Vasıflı işçi nisbeti :

İrtibat Bürosu kanalı ile Federal Almanya'ya getirilen vasıflı Türk işçilerinin diğer milliyetlere nazaran yüksek seviyesini koruduğu görülmektedir :

	Vasıflı işçi sayısı	Getirilen tüm işçi	oranı
1969	27.719	98.142	% 28,2
1970	32.545	95.685	% 34
1971	29.556	63.777	% 46
1972	23.311	65.875	% 35

1971 yılında Türkiye'den getirilen işçilerin % 46'sı vasıflı işçi iken, aynı oran Yugoslavlarda % 30,1, Yunanlılarda % 10,9, İspanyollarda % 10,5, Portekizlilerde % 23, Tunuslularda % 34,5 idi.

1972 yılı içinde Türk Çalışma Bakanlığınca alınan bazı tedbirlerin vasıflı Türk işçi akımını ancak bir ölçüde etkilediği görülmüştür. Bununla birlikte, oran yine de yüksektir.

Türk erkek işçilerinin % 34'ü Türkiye'de vasıflı işçi niteliğini kazanmıştır. Vasıflı erkek işçilerin % 76'sı işyerinde, % 24'ü ise okulda yetişmişlerdir.

Vasıflı erkek işçi oranı sadece Yugoslavlarda daha yüksektir : % 62. Diğer milliyetlerde ise bizimkinden daha düşüktür. İspanyollarda % 29, Portekizlilerde % 27, İtalyanlarda % 26, Yunanlılarda % 24.

Türk kadın işçiler arasında Türkiye'de vasıflı işçi niteliğini kazanmış olanların oranı % 16 dır. Bu oran Yugoslavlarda % 29, İtalyanlarda % 11, Yunanlılarda % 15, İspanyollarda % 14, Portekizlilerde % 9 dur.

Türk erkek işçilerinin % 16'sı vasıflı, % 47'si yarı vasıflı (acemi), % 19'u ise vasıfsız işçi olarak Almanya'da istihdam edilmektedirler. Türk kadın işçilerinden % 44'ü yarı vasıflı % 50'si ise vasıfsız işçi olarak çalıştırılmaktadır. Türkiye'de vasıflı işçi niteliğin kazanmış olmalarına rağmen çok sayıda işçimizin Federal Almanya'da düz işçi işlemine tâbi tutulduğunu bu rakamlar teyit etmektedir. Buna mukabil Yugoslavların % 32'si, İtalyan, İspanyol ve Portekizlilerin % 10'u, Yunanlıların ise % 5'i vasıflı işçi durumundadır.

Vasıflı işçi oranı Türklerde % 16 olmasına mukabil, İtalyanlarda % 10, Yunanlılarda % 5, İspanyollarda % 10, Portekizlilerde % 10, Yugoslavlarda % 32 dir.

Yukarıdaki rakamların tetkiki, Yugoslav işçilerin daha yüksek ücret almaları vakıasını izah etmektedir. İtalyanların ise Almanya'ya daha çok vasıfsız işçi göndererek, bunların vasıflı işçi haline gelmesini temine çalıştıkları bilinmektedir.

c — Yaş Grupları

İşçilerimizin yaş gruplarına göre dağılımı şudur :

	Erkek	Kadın
30 — 35 yaş	% 33	% 20
35 — 40 »	% 22	% 12
25 — 30 »	% 21	% 24
40 — 45 »	% 10	% 7
25 ten küçük	% 9	% 32
45 den fazla	% 5	% 32

Yabancı işçilere ait ortalama oranlar göz önünde tutulduğunda en genç ve en yaşlı Türk erkek işçi oranlarının diğer yabancılara kadın işçilerimizin yaş grupları diğer milliyetlerin ortalamasına büyük ölçüde uymaktadır.

Erkek işçilerimizin % 76 sını 25 — 40 yaşında olanlar, kadın işçilerimizin % 76 sını 35 yaşından küçük olanlar teşkil etmektedir. Yani, Almanya'da bulunan işçilerimizin büyük çoğunluğu en enerjik yaş grubuna dahil bulunmaktadır.

ç — Almanca Bilgisi :

Almanca bilmeleri yönünden işçilerimiz şöyle gruplnadırılmaktadır :

Çok iyi bilenler	% 7
Vasat »	% 34
Az »	% 43
Hiç bilmeyenler	% 16

Erkek ve kadın işçiler arasında lisan yönünden fark ihmal edilebilecek derecede azdır. Buna mukabil, diğer yabancı işçilere kıyasla Türkler, Portekizlilerle birlikte sonuncu durumdadırlar. Yugoslavların % 10 u, İtalyanların % 17 si, Yunanlıların % 10'u Almancayı çok iyi derecede bilmektedirler.

Türk işçileri 1968 yılında Almancaya vukufları yönünden daha iyi durumda idiler.

Türk işçilerinin % 73 ü Almancayı işyerinde % 9'u Almanlarla arkadaşlık yaparak, % 8 i dil kurslarında, % 4 ü okulda öğrenmişlerdir. İlginç olan husus, dil kurslarında Almancayı öğrenme oranı en fazla Türk işçileri arasında görülmektedir. Yugoslav işçileri ise % 13 ü Almancayı okulda öğrenmişlerdir.

Türk işçilerinin

% 17 si Almancayı hiç bilmemektedir

% 67 si pratik olarak öğrenmiş

% 15 i hem pratikte, hem kurslarda öğrenmiş

% 0,7 si dil kurslarına gitmiştir.

Türk işçilerinin sadece % 3 ü ortak dil ve meslek kurslarına devam etmişlerdir.

Türk işçilerinin sadece % 3 ü ortak dil ve meslek kurslarına devam etmişlerdir.

İşçilerimizin % 70'i Almanya'da, % 3'ü Türkiye'de, % 24 ü hem Türkiyede, hem Almanya'da dil kursu açılmasını istemekte, % 2,6 si ise bunu arzu etmemektedir.

(DEVAMI VAR)

BİR AYIN İÇİNDEN

BULGAR SENDİKACILAR HEYETİ TÜRK - İŞ'TE

Türk — İş'in konuğu olarak yurdumuza gelen Bulgaristan İşçi Sendikaları Merkez Konseyi Başkanı Kostadin Gyaurov başkanlığındaki Bulgar sendikacılar heyeti, Türk-İş'i ziyaretlerinde Genel Başkan Tunç ve Genel Sekreter Sadık Şide ile görülüyor. Yurdumuzda beş gün kalan Bulgar sendikacılarla yapılan görüşmelerde çeşitli konularda yakın bir işbirliğinin kurulması sağlandı.

●

KOOPERATİFÇİLİK SEMİNERİ

Türk—İş'in Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) ile ortaklaşa düzenlediği «Kooperatifçilik» semineri geçtiğimiz ay içinde Ankara'da yapıldı. Türk-İş'in bu konuda ikinci kez yaptığı seminerde konuşmacılar, kooperatifler bankasının süratle kurulmasını istediler. Yandaki resimde seminere katılan-